

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

**obce Cinobaňa
na roky 2025-2031**

ÚVOD	3
ZOZNAM GRAFOV, TABULIEK A OBRÁZKOV	4
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	5
1.1 Podstata komunitného plánovania	5
1.2 Účastníci komunitného plánovania	6
1.3 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb	8
1.4 Komunitný plán sociálnych služieb	13
2 ANALYTICKÁ ČASŤ	18
2.1 Sociálno-demografická analýza	18
2.1.1 Charakteristika obce	18
2.1.2 Demografia obce.....	19
2.2 Analýza sociologických údajov	22
2.2.1 Seniori.....	24
2.2.2 Rodiny s deťmi a mládež.....	25
2.2.3 Ťažko zdravotne postihnutí	26
2.2.4 Osoby ohrozené sociálnym vylúčením/marginalizovaná rómska komunita	27
2.3 Analýza súčasného stavu poskytovaných sociálnych služieb	32
2.3.1 Sociálna infraštruktúra v obci	33
2.3.2 Poskytovanie sociálnych služieb v obci.....	35
2.3.3 Poskytovatelia sociálnych služieb v regióne.....	39
2.3.3.1 Sociálne služby krízovej intervencie	40
2.3.3.2 Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi	41
2.3.3.3 Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku	42
2.3.3.4 Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií.....	46
2.3.3.5 Podporné služby	46
2.3.3.6 Odborné činnosti v sociálnej oblasti	47
2.4 Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu.....	48
2.5 SWOT analýza	52
3 STRATEGICKÁ ČASŤ.....	54
3.1 Cieľové skupiny	55

3.2 Strategický cieľ	58
3.3 Strategické priority a opatrenia	58
3.4 Harmonogram realizácie	63
3.5 Monitoring plnenia a vyhodnotenia KPSS	64
ZÁVER	65
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	66

ÚVOD

Komunitné plánovanie je jedna zo základných metód riadenia rozvojových procesov. Ide o proces, ktorý pomáha v plánovaní a poskytovaní lepších a kvalitnejších služieb, ktoré budú znamenať skutočný prínos a zmenu v životoch ľudí. Zmyslom komunitného plánovania je najmä aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným a koordinovaným postupom. Komunitné plánovanie možno chápať ako otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadanie najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb, výsledkom ktorého je komunitný plán sociálnych služieb.

Povinnosť obce mať vypracovaný komunitný plán vychádza zo Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Komunitný plán sociálnych služieb obce Cinobaňa na roky 2025-2031 (ďalej len „KPSS“ alebo „komunitný plán“) je strednodobý strategický dokument, ktorý predstavuje plánovací a riadiaci nástroj obce pre rozvoj a plánovanie sociálnych služieb na obdobie 5 rokov.

Komunitný plán obce Cinobaňa pozostáva z troch na seba nadväzujúcich častí, a to z teoretickej časti, analytickej časti a strategickej časti. Teoretická časť objasňuje podstatu komunitného plánovania, princípy a aktérov vstupujúcich do tohto procesu, právny rámec poskytovania sociálnych služieb a východiská tvorby komunitného plánu ako dokumentu. Analytická časť podrobne rozoberá súčasný stav v sociálnej oblasti, analyzuje socio-demografické kvantitatívne údaje, dostupné sociálne služby v regióne a vyhodnotenie dotazníkového prieskumu v oblasti sociálnych služieb. Výstupy analýz sú sumarizované vo SWOT analýze, kde sú definované silné a slabé stránky, ako aj príležitosti a ohrozenia v oblasti sociálnych služieb. V strategickej časti je definovaný strategický cieľ a priority obce v sociálnej oblasti a v nadväznosti na ne sú navrhnuté konkrétne opatrenia, aktivity, časový plán realizácie zámerov komunitného plánu a spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu. V prípade dodržania stanovených cieľov, termínov a postupov existuje vysoký predpoklad rastu kvality a zvýšenia adresnosti v poskytovaní sociálnych služieb v obci Cinobaňa.

Graf 1 Účastníci komunitného plánovania	7
Graf 2 Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 2004-2024	19
Graf 3 Prirodzený pohyb obyvateľov v rokoch 2004-2024	20
Graf 4 Migračný pohyb obyvateľov v rokoch 2004-2024	21
Graf 5 Celkový pohyb obyvateľov v rokoch 2004-2024	22
Graf 6 Vývoj obyvateľov podľa vybraných vekových skupín	23
Graf 7 Vývoj počtu obyvateľov v poproduktívnom veku	24
Graf 8 Vývoj počtu mládeže v rokoch 2004-2024	26
Graf 9 Štruktúra obyvateľov podľa dosiahnutého vzdelania	28
Graf 10 Veková štruktúra respondentov	48
Graf 11 Ekonomická aktivita respondentov	49
Graf 12 Záujem o sociálne služby	50
Graf 13 Skupiny, ktorým je potrebné venovať pozornosť	51
Graf 14 Chýbajúce zariadenia, aktivity v obci	52
Tabuľka 1 Počet uchádzačov o zamestnanie	29
Tabuľka 2 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku	30
Tabuľka 3 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa dosiahnutého vzdelania	30
Tabuľka 4 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky evidencie	31
Tabuľka 5 Poskytovatelia sociálnych služieb krízovej intervencie v regióne	40
Tabuľka 6 Poskytovatelia sociálnych služieb na podporu rodiny s deťmi v regióne	41
Tabuľka 7 Poskytovatelia sociálnych služieb na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie v regióne	42
Tabuľka 8 SWOT analýza sociálnej oblasti obce Cinobaňa	53
Tabuľka 9 Priority rozvoja sociálnych služieb v obci Cinobaňa	59
Obrázok 1 Ciele procesu komunitného plánovania	6
Obrázok 2 Národné priority rozvoja sociálnych služieb	13
Obrázok 3 Strategické ciele Konceptie rozvoja sociálnych služieb	15
Obrázok 4 Rozdelenie priorít na naplnenie Strategického cieľa	16
Obrázok 5 Poloha obce Cinobaňa	18
Obrázok 6 SWOT analýza	52

1. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov, pomocou ktorej sa plánujú sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých občanov.

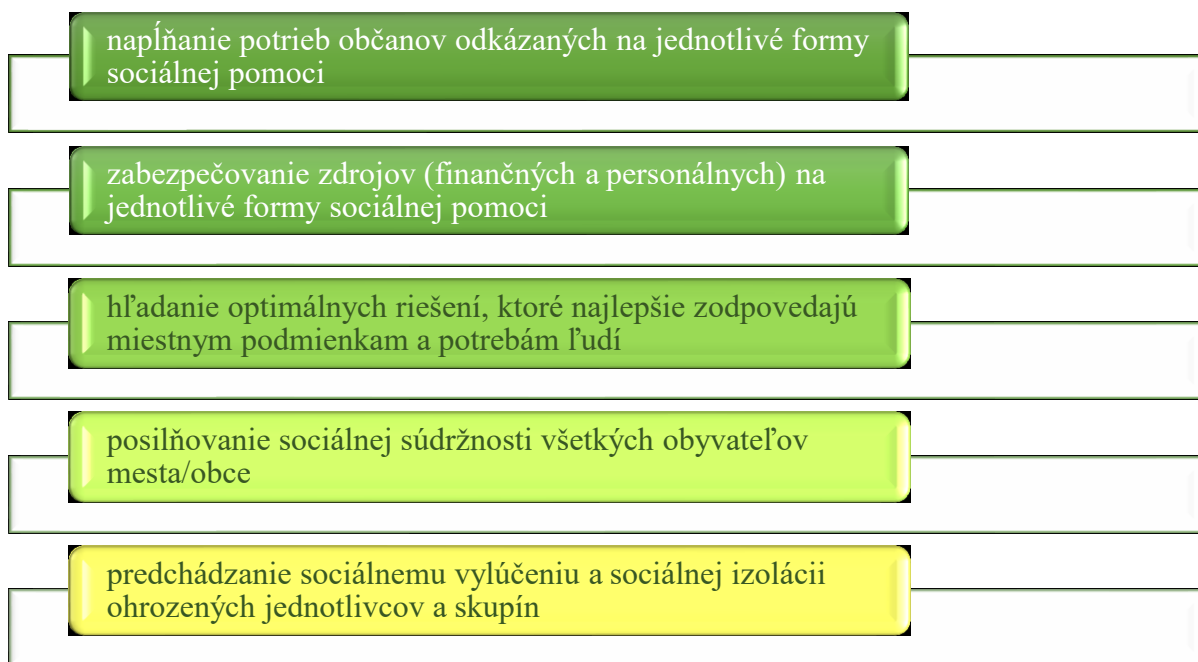
Komunitné plánovanie je proces, ktorým sa zisťuje dopyt a ponuka sociálnych služieb. Sociálne služby sú integrálnou súčasťou verejných služieb a dajú sa charakterizovať ako súhrn činností, prostredníctvom ktorých je poskytovaná pomoc ľuďom nachádzajúcich sa v nepriaznivej sociálnej situácii, ak si sami nedokážu zabezpečiť základné životné potreby alebo potrebujú pomoc z iných vážnych dôvodov.

Hlavným cieľom komunitného plánovania je uspokojovanie potrieb obyvateľov. Komunitný plán slúži najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitné plánovanie je jednou z kľúčových metód riadenia rozvojových procesov komunity. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s legislatívou a národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby.

1.1. PODSTATA KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

Komunitné plánovanie je proces, ktorý zapája všetkých členov komunity do tvorby a rozhodovania o verejných službách a rozvoji za účelom zlepšenia kvality života a sociálneho prostredia. Pri komunitnom plánovaní je potrebné zvážiť potreby občanov, potreby a možnosti poskytovateľov služieb a možností tých, ktorí poskytujú zdroje na napĺňanie potrieb komunity. Komunitné plánovanie predstavuje otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadania najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb. Ciele procesu komunitného plánovania sú zobrazené v nasledovnom grafe:

Obrázok 1 Ciele procesu komunitného plánovania

Zdroj: Vlastné spracovanie

Komunitné plánovanie má byť zamerané najmä na rozvoj komunitných sociálnych služieb. Základným definičným znakom je, že sú poskytované obyvateľom danej komunity obce. Druhým základným znakom je, že sú poskytované v komunite, čiže v obci (resp. v rámci kooperujúceho mikroregiónu). Z toho vyplýva, že služby musia byť poskytované takým spôsobom, aby obyvatelia obce zotrvali vo svojom prirodzenom sociálnom prostredí a pritom ich potreby budú uspokojené.

Podstatou komunitného plánovania je zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú alebo sa ich v budúcnosti týkať môžu, do otvoreného dialógu o podobe sociálnych služieb. Základným pilierom plánovania je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie optimálnych riešení. Zásadný význam v procese plánovania má poznanie záujmu všetkých zainteresovaných strán a verejnosti, ich vzájomné prepojenie a spolupráca.

1.2. ÚČASTNÍCI KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

Komunitné plánovanie je spôsob ako začať spoluprácu a vytvárať trvalejšie partnerstvá. V porovnaní s inými metódami výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, pretože zapája všetkých, ktorých sa daná oblasť týka. V procese prevažuje dialóg a vyjednávanie, dosiahnutý výsledok je prijatý a podporovaný väčšinou účastníkov.

Jednou zo základných podmienok pre úspešný proces komunitného plánovania je zapojenie troch skupín účastníkov:

- zadávateľov sociálnych služieb,
- poskytovateľov sociálnych služieb,
- prijímateľov / užívateľov sociálnych služieb.

Títo majú v procese plánovania rovnaké práva a povinnosti.

Graf 1 Účastníci komunitného plánovania

Zdroj: Vlastné spracovanie

Zadávatelia sociálnych služieb sú subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú ich a organizujú. V systéme verejnej správy na Slovensku sú to obce a mestá. Samosprávne kraje koordinujú a dopĺňajú činnosť miest a obcí tak, aby sa vytvorila efektívna a hospodárna sieť služieb pre všetkých obyvateľov kraja.

Poskytovatelia sociálnych služieb sú subjekty, ktoré služby poskytujú alebo ponúkajú bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom – „verejný poskytovateľ sociálnej služby“ alebo ďalšia právnická osoba a fyzická osoba – „neverejný poskytovateľ sociálnej služby“.

Prijímatelia sociálnych služieb sú fyzické osoby, ktoré sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii a z tohto dôvodu sú im poskytované sociálne služby. Do nepriaznivej sociálnej situácie sa môže jednotlivec dostať z rôznych príčin, napr. v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu, krízových životných situácií, životných návykov, trestnej činnosti a pod.

Proces komunitného plánovania je založený na demokratických princípoch a do procesu komunitného plánovania sa môže zapojiť aj široká verejnosť, ktorá je priebežne zoznamovaná so zámermi, výsledkami a cieľmi komunitného plánu. Hlavnou výhodou komunitného

plánovania je skutočnosť, že sú doň zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb, čo pomáha zvyšovať kvalitu plánovania a poskytovania sociálnych služieb.

1.3. PRÁVNÝ RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB _____

Základnú právnu normu v oblasti poskytovania sociálnych služieb predstavuje zákon č.448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý upravuje podmienky, postupy a formy poskytovania sociálnych služieb ako aj povinnosti poskytovateľov. Jeho cieľom je podporovať sociálne zabezpečenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Sociálne služby sa podľa tohto zákona poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené. Zákon o sociálnych službách určuje druhy sociálnych služieb v závislosti od nepriaznivej sociálnej situácie nasledovne:

A/ sociálne služby krízovej intervencie:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie;
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach:
 - 2a. nízkoprahové denné centrum,
 - 2b. integračné centrum,
 - 2c. komunitné centrum,
 - 2d. nocľaháreň,
 - 2e. útulok,
 - 2f. domov na polceste,
 - 2g. zariadenie núdzového bývania;
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

B/ sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúlad'ovania rodinného a pracovného života,
4. služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie.

C/ sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek:
 - 1a. zariadenie podporovaného bývania,
 - 1b. zariadenie pre seniorov,
 - 1c. zariadenie opatrovateľskej služby,
 - 1d. rehabilitačné stredisko,
 - 1e. domov sociálnych služieb,
 - 1f. špecializované zariadenie,
 - 1g. denný stacionár;
2. domáca opatrovateľská služba;
3. prepravná služba;
4. sprievodcovská služba a predčítateľská služba;
5. tlmočnická služba;
6. sprostredkovanie tlmočnickej služby;
7. sprostredkovanie osobnej asistencie;
8. požičiavanie pomôcok.

D/ sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

E/ podporné služby:

1. odľahčovacia služba,
2. pomoci pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni, pracovni a v stredisku osobnej hygieny.

Sociálna služba sa môže poskytovať ambulantnou, terénnou, pobytovou alebo inou formou podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa osoba zdržiava. *Ambulantná sociálna služba* sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby. *Terénna sociálna služba* sa poskytuje fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí. *Pobytová sociálna služba* v zariadení sa poskytuje, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Sociálnu

službu možno poskytovať aj *inou formou*, najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

Druh sociálnej služby, forma sociálnej služby a rozsah poskytovania sociálnej služby sa v konkrétnom prípade určia podľa nepriaznivej sociálnej situácie a v niektorých prípadoch aj podľa stupňa odkázanosti osoby na pomoc inej osoby (ide o prípady poskytovania sociálnych služieb v zariadeniach určených osobám odkázaným na pomoc iných a dôchodcom a o opatrovateľskú službu).

Prijímateľ sociálnej služby má podľa zákona o sociálnych službách právo výberu sociálnej služby a formy jej poskytovania a právo výberu poskytovateľa sociálnej služby. Prijímatelia sociálnych služieb majú právo na dôstojné zaobchádzanie, starostlivosť a úctu a právo na ochranu pred ponižujúcim zaobchádzaním a na individuálny prístup.

Poskytovateľ sociálnej služby má viacero povinností, ktoré vyplývajú zo zákona o sociálnych službách. Medzi kľúčové patria: prihliadanie na individuálne potreby prijímateľa, aktivizácia prijímateľa, poskytovanie sociálnej služby na odbornej úrovni a spolupráca s rodinou a komunitou.

Zákon o sociálnych službách stanovuje pôsobnosť obce a určuje obci nasledujúce kompetencie a úlohy vo vzťahu ku komunitnému plánu:

- a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o
 1. potrebe poskytovania sociálnej služby v zariadení pre seniorov podľa § 35 ods. 1 písm. b),
 2. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,
- d) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
 1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 3. opatrovateľskej služby,
 4. prepravnej služby,
 5. odľahčovacej služby,
 6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31,
 7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- e) poskytuje základné sociálne poradenstvo,

- f) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,
- g) uzatvára zmluvu
 - 1. o poskytovaní sociálnej služby,
 - 2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- h) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- i) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
- j) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm.a) a § 78aa ods. 5 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,
- k) poskytuje podľa § 75 ods.1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- l) môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- n) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
- o) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene n) a kontroluje ich plnenie,
- p) vedie v informačnom systéme sociálnych služieb evidenciu
 - 1. fyzických osôb,
 - 1a. ktoré sú na základe rozhodnutia obce fyzickými osobami podľa § 35 ods. 1 písm. b),
 - 1b. ktorým vznikla na základe rozhodnutia podľa písmena c) druhého bodu povinnosť platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,
 - 1c. za ktoré vznikla fyzickým osobám uvedeným v bode 1b. povinnosť platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,
 - 1d. ktoré podali žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa § 8 ods. 1,

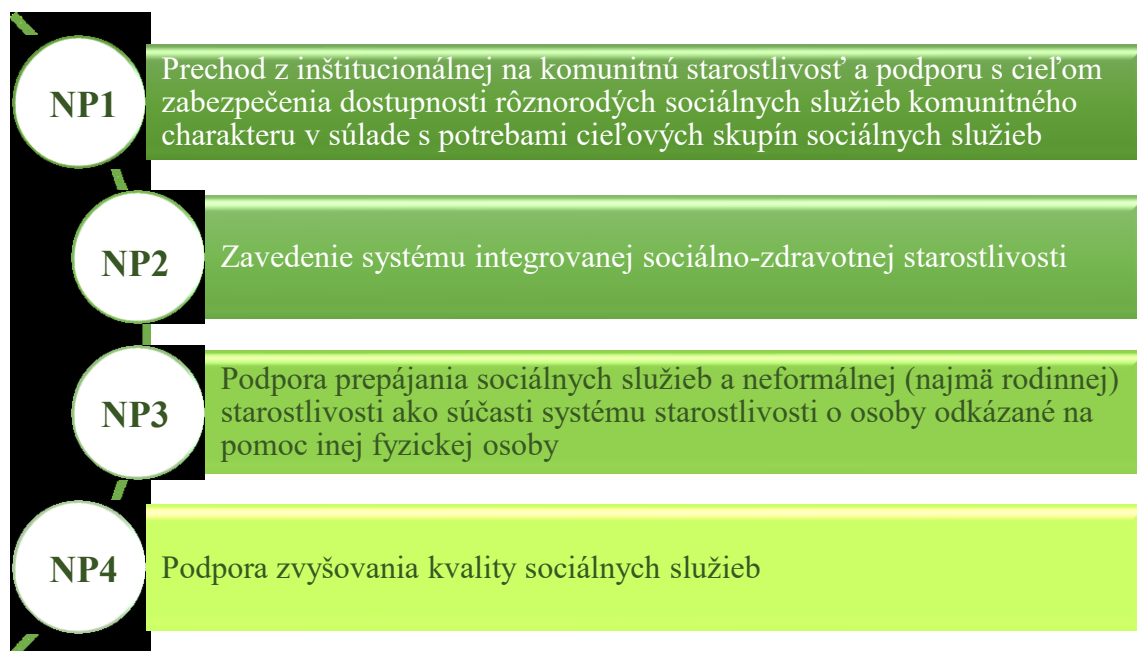
2. osôb, ktorým
 - 2a. bol poskytnutý finančný príspevok podľa písmen j) až m) a jeho sumu pre jednotlivé druhy sociálnych služieb, pre ktoré je tento finančný príspevok určený, a ak ide o sociálnu službu poskytovanú v zariadení uvedenom v § 34 až 40, aj pre jednotlivé formy sociálnej služby v zariadení,
 - 2b. nebol poskytnutý finančný príspevok podľa písmen j) až m) a jeho požadovanú sumu pre jednotlivé druhy sociálnych služieb, pre ktoré mal byť tento finančný príspevok určený, a ak ide o sociálnu službu poskytovanú v zariadení uvedenom v § 34 až 40, aj pre jednotlivé formy sociálnej služby v zariadení, a dôvod jeho neposkytnutia,
- q) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- r) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
- s) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so zákonom o sociálnych službách a národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb (NPRSS) v zmysle zákona o sociálnych službách vypracúva a zverejňuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR). Účelom dokumentu Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 je cyklicky pozitívne ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb v Slovenskej republike, a to cestou definovania politiky smerovania sociálnych služieb na národnej úrovni a následne formulovania základných priorít tohto rozvoja a predpokladov na dosiahnutie týchto priorít.

Slovenská republika si v kontexte rozvoja sociálnych služieb v období 2021 – 2030 zadefinovala nasledovné národné priority:

Obrázok 2 Národné priority rozvoja sociálnych služieb

Zdroj: Vlastné spracovanie

V oblasti sociálnych služieb MPSVR SR pristupuje k zvyšovaniu kvality v sociálnych službách podporou a modernizáciou dodržiavania kvality poskytovanej sociálnej služby, hodnotenia kvality poskytovanej sociálnej služby a stimuláciou previazanosti a účinnosti kontrolných a dohliadacích pôsobností príslušných orgánov vo veciach sociálnych služieb.

1.4. KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

V zmysle § 80 zákona o sociálnych službách má obec povinnosť vypracovať a schváliť komunitný plán sociálnych služieb a utvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja. Obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode, určuje potreby rozvoja sociálnych služieb a určuje personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie a do 15 dní od jeho schválenia ho predkladá vyššiemu územnému celku, v ktorého územnom obvode sa nachádza.

Komunitný plán sociálnych služieb je strategický dokument, ktorý definuje ciele a priority v sociálnej oblasti na úrovni obce. Komunitný plán sociálnych služieb ako výsledok komunitného plánovania zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká. Cieľom komunitného plánu je vytvoriť kompromis medzi predstavami, požiadavkami, možnosťami a dostupnými zdrojmi za účelom zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb a stanovenia priorít pre budúci rozvoj sociálnych služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb obsahuje najmä:

- ✓ analýzu poskytovaných sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a poskytovateľov sociálnych služieb,
- ✓ analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov a foriem sociálnych služieb a cieľových skupín,
- ✓ analýzu demografických údajov a sociálnej situácie,
- ✓ určenie cieľov a priorit rozvoja sociálnych služieb podľa druhov a foriem sociálnych služieb a cieľových skupín.

Dokument je výsledkom dohody medzi účastníkmi komunitného plánovania s ohľadom na potreby a požiadavky prijímateľov sociálnych služieb a plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb.

Primárnym cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb v obci Cinobaňa je:

- ✓ predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín, resp. opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji,
- ✓ posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce,
- ✓ poznať plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb,
- ✓ poznať požiadavky a potreby prijímateľov sociálnych služieb (klientov, obyvateľov),
- ✓ rozšíriť a skvalitniť poskytované sociálne služby,
- ✓ koordinovať ponuky a potreby v oblasti sociálnych služieb,
- ✓ zvýšiť dostupnosť sociálnych služieb v obci.

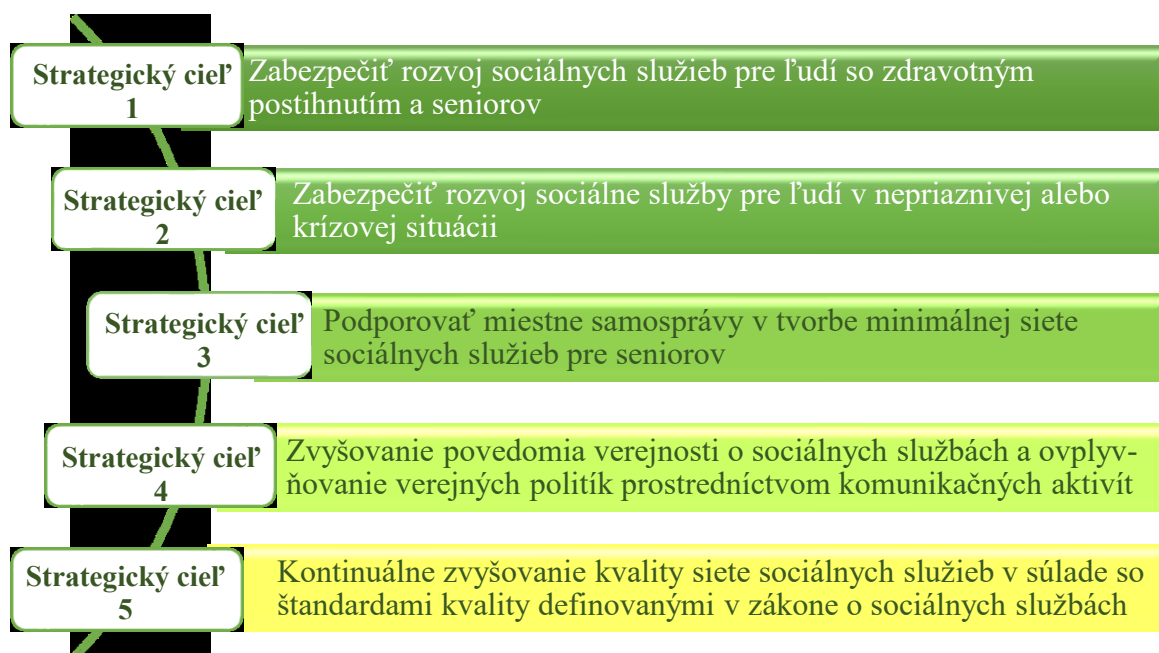
Východiskovým podkladom pre spracovanie komunitného plánu sociálnych služieb je okrem zákona o sociálnych službách a NPRSS 2021-2030 aj Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Banskobystrickom kraji na roky 2019 – 2025. Predstavuje základný programový dokument Banskobystrického samosprávneho kraja, ktorý vytyčuje ciele a smerovanie regionálnej politiky v oblasti sociálnych služieb.

Vízia BBSK

Vytvoriť z Koncepcie rozvoja sociálnych služieb nástroj komunitného plánovania, ktorý pomôže lepšie napĺňať potreby občanov pomocou dostupných a kvalitných foriem sociálnej pomoci, zabezpečovať zdroje na jednotlivé druhy sociálnych služieb a v neposlednom rade hľadať optimálne riešenia vybavenosti a efektívnosti sociálnych služieb, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí.

Na naplnenie tohto hlavného cieľa Koncepcie si na roky 2019 – 2025 určuje nasledovné strategické ciele:

Obrázok 3 Strategické ciele Koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Zdroj: Vlastné spracovanie

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Banskobystrickom kraji na roky 2019 – 2025 je výsledkom dostupných analýz a smerovania miestnych samospráv a zároveň ukazovateľom ich ďalšieho napredovania.

Ďalším podkladovým dokumentom, z ktorého by mali vychádzať podklady pre tvorbu komunitného plánu sociálnych služieb je Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Cinobaňa na programové obdobie 2022-2027 (ďalej „PHSR“). PHSR je strednodobý programový dokument, ktorý obsahuje najmä analýzu hospodárskeho a sociálneho, environmentálneho a kultúrneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov a prvoradých potrieb, úlohy a prvoradé potreby v rozvoji, návrh finančného a administratívneho zabezpečenia. Zámerom PHSR obce Cinobaňa je reagovať na nové výzvy a identifikované špecifické problémy dotknutého územia a sociálne, ekonomické, technologické a environmentálne faktory. Navrhované priority a ciele reagujú na identifikované potreby dotknutého územia.

Strategický cieľ PHSR obce Cinobaňa

Cieľom spracovania PHSR obce je poskytnúť komplexný pohľad na súčasný stav a perspektívy a šance obce v oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja a stanoviť strategické

ciele, rozvojové priority a strategické oblasti rozvoja obce ako celku. Obec Cinobaňa si vytýčila nasledovný strategický cieľ:

„Zvyšovať kvalitu života obyvateľov prostredníctvom obnovy a dobudovania infraštruktúry, ochrany životného prostredia a skvalitnenia vzdelávania, kultúrneho a športového života, aby bola obec vhodným miestom pre plnohodnotný život všetkých vekových skupín obyvateľov.“

Obrázok 4 Rozdelenie priorít na naplnenie Strategického cieľa

Priorita 1	INTELIGENTNEJŠÍ A KONKURENCIESCHOPNEJŠÍ REGIÓN
Priorita 2	ZELEŇŠÍ NÍZKOUHLÍKOVÝ REGIÓN
Priorita 3	PREPOJENEJŠÍ REGIÓN
Priorita 4	SOCIÁLNEJŠÍ A INKLUZÍVNEJŠÍ REGIÓN
Priorita 5	REGIÓN BLIŽŠIE K OBČANOM

Zdroj: Vlastné spracovanie

Priorita 4 Sociálnejší a inkluzívnejší región sa zameriava na sociálnu sféru rozvoja obce. V rámci sociálnej oblasti si obec Cinobaňa stanovila nasledovné strategické a špecifické ciele:

4.1 Sociálne služby a zdravotníctvo

4.1.1 Budovanie zariadení a podpora služieb starostlivosti pre obyvateľov

4.1.2 Podpora mladých rodín s deťmi

4.1.3 Vytvárania a zlepšenie podmienok pre marginalizované skupiny obyvateľstva

4.1.4 Podpora zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov

Sociálna infraštruktúra je určená na zabezpečenie sociálnych potrieb obyvateľov. Spoločenské a ekonomické zmeny priniesli so sebou nový systém prerozdelenia v sociálnej oblasti, a to nielen financií, ale hlavne kompetencií medzi štátnou správou, samosprávou a súkromným sektorom. Základnou úlohou samosprávy je starostlivosť o svojich obyvateľov a vytváranie podmienok pre kvalitné poskytovanie sociálnych služieb. Dobre fungujúca sociálna sieť je potrebná na to, aby bolo možné zasiahnuť tam, kde sa človek z objektívnych dôvodov dostal do neriešiteľných situácií alebo tam, kde je pomoc spoločnosti žiaduca. Cieľovými skupinami, ktorými sa komunitný plán sociálnych služieb zaoberá, sú skupiny

obyvateľov, ktoré sa nachádzajú v nepriaznivej životnej situácii, krízovej sociálnej situácii, sú sociálne vylúčené, alebo sú následkom rôznych faktorov ohrozené sociálnym vylúčením. Ide o skupiny osôb, ktoré sú v dôsledku rôznych faktorov, ako je napr. vek, zdravotný stav, rodová príslušnosť, sociálny status, etnický pôvod, právny status (spôsobilosť na právne úkony) a podobne, vystavené vyššiemu riziku zranenia, choroby, chudoby, nezamestnanosti, násillia, vylúčenia z majoritnej komunity alebo niektorej z foriem diskriminácie. Ide najmä o nasledovné skupiny osôb:

- ✓ osoby v dôchodkovom veku - tieto osoby trpia často fyzickými alebo kognitívnymi obmedzeniami rôzneho rozsahu, chorobami, bolesťou rôznej intenzity, potrebujú pomoc v starostlivosti o svoju osobu a domácnosť, častejšie sú vystavení ohrozeniu chudoby a niektorej z foriem násillia;
- ✓ osoby so zdravotným postihnutím - tieto osoby môžu mať obmedzenú pohyblivosť, sluch, zrak, mentálne schopnosti, alebo duševné ochorenie a v dôsledku toho potrebujú špecifickú podporu alebo starostlivosť;
- ✓ rodiny s deťmi a zvlášť deti - môžu byť zraniteľné napr. z dôvodu chudoby, nedostatočného vzdelania, porúch učenia a správania, ADHD a ADD, alebo zanedbávania, zneužívania a týrania;
- ✓ osoby s nízkym príjmom a osoby žijúce v chudobe - tieto osoby majú obmedzený prístup k zdrojom a službám, ktoré sú nevyhnutné pre zabezpečenie zdravia (zdravotná starostlivosť) a bežného životného štandardu. Zvyčajne sa nachádzajú v neistej ekonomickej situácii, často sú zaťažení pôžičkami a exekúciami;
- ✓ osoby so závislosťami (závislosť na alkohole, drogách alebo hazardných hrách);
- ✓ osoby s chronickými ochoreniami - tieto osoby majú také zdravotné problémy a obmedzenia, ktoré vyžadujú dlhodobú (niekedy celoživotnú) liečbu a starostlivosť;
- ✓ ženy a deti ohrozené násillím - môžu byť zraniteľné v dôsledku rodovej nerovnosti, fyzického, psychického alebo sexuálneho násillia alebo v dôsledku obmedzenia prístupu k vzdelaniu a zamestnaniu;
- ✓ osoby, ktorým bol udelený azyl alebo doplnková ochrana, migranti a utečenci - majú problémy s integráciou a častejšie môžu byť vystavení diskriminácii a násilliu;
- ✓ osoby bez štátnej príslušnosti, t. j. občianstva;
- ✓ osoby bez trvalého domova, žijúci na ulici, alebo v provizórnych podmienkach.

Cieľovými skupinami v rámci obce Cinobaňa sú najmä seniori a osoby so zdravotným znevýhodnením, rodiny s deťmi a mládež a osoby ohrozené sociálnym vylúčením a sociálne vylúčením.

2. ANALYTICKÁ ČASŤ

Nevyhnutnou súčasťou komunitného plánu sociálnych služieb je analytická časť, ktorá pomáha identifikovať potreby skupín obyvateľov, na ktorých je prioritne komunitné plánovanie zacielené. Analýza skúma sociálno-demografické prostredie obce, jej doterajší vývoj a budúce smerovanie. Pri komunitnom plánovaní je nutné vychádzať z porovnania existujúcej ponuky sociálnych služieb so zistenými potrebami prijímateľov.

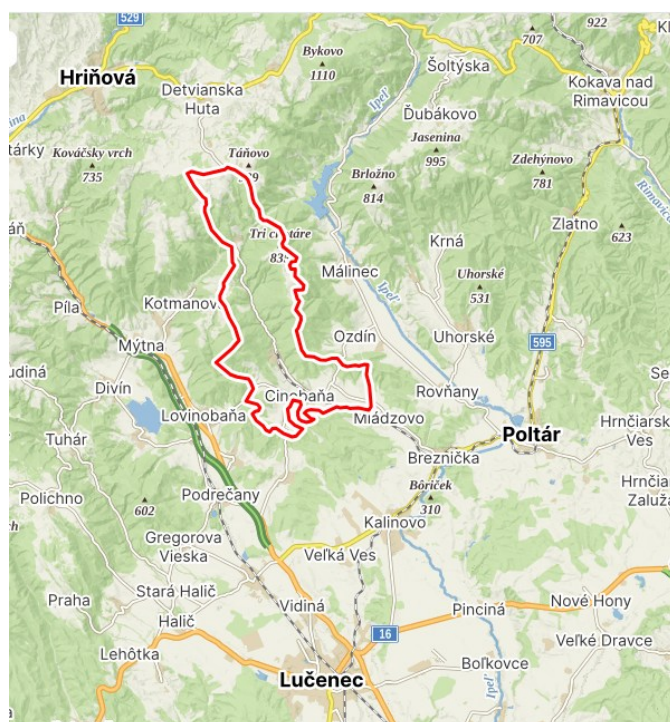
2.1. SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÁ ANALÝZA

Pre správne určenie potrieb poskytovania sociálnych služieb je potrebné poznať sociálne a demografické východiská. Pri tejto analýze sa berú do úvahy geografické údaje obce, to znamená poloha a rozloha obce a demografické údaje ako počet obyvateľov, vek, pohyb, ekonomická aktivita a nezamestnanosť.

2.1.1. CHARAKTERISTIKA OBCE

Obec Cinobaňa leží v regióne Novohrad na úpätí Slovenského Rudohoria. K obci Cinobaňa patria aj časti: Maša, Katarínska Huta, Turičky, Hrnčiarky a Žihľava. V blízkosti obce sa nachádza, smerom na Lovinobaňu, rekreačná chatová oblasť Lovinka. Územie obce spadá do okresu Poltár, ktorý patrí do katastrálneho územia južnej časti Banskobystrického kraja. Okres Poltár susedí s okresmi Lučenec, Rimavská Sobota, Detva a Brezno.

Obrázok 5 Poloha obce Cinobaňa

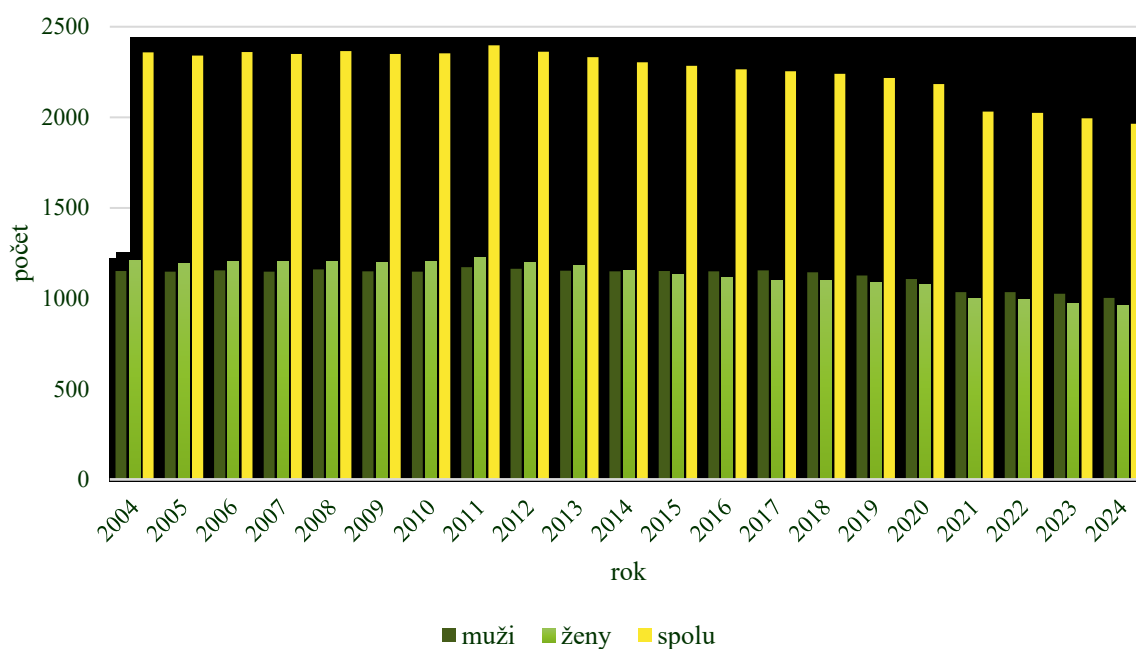
Zdroj: <https://mapy.com/sk>

Vzdialenosť obce Cinobaňa od Lučenca je 18 km a 14 km od Poltára. Cinobaňa susedí s obcami Kalinovo, Mlázovo, Ozdín, Málinec. Obec leží v nadmorskej výške 288 m n. m. Rozloha obce je 3 923 ha. Hustota obyvateľstva predstavuje 50,45 obyvateľa na km².

2.1.2. DEMOGRAFIA OBCE

Medzi základné ukazovatele definujúce demografické smerovanie každého sídla patrí predovšetkým vývoj počtu obyvateľov.

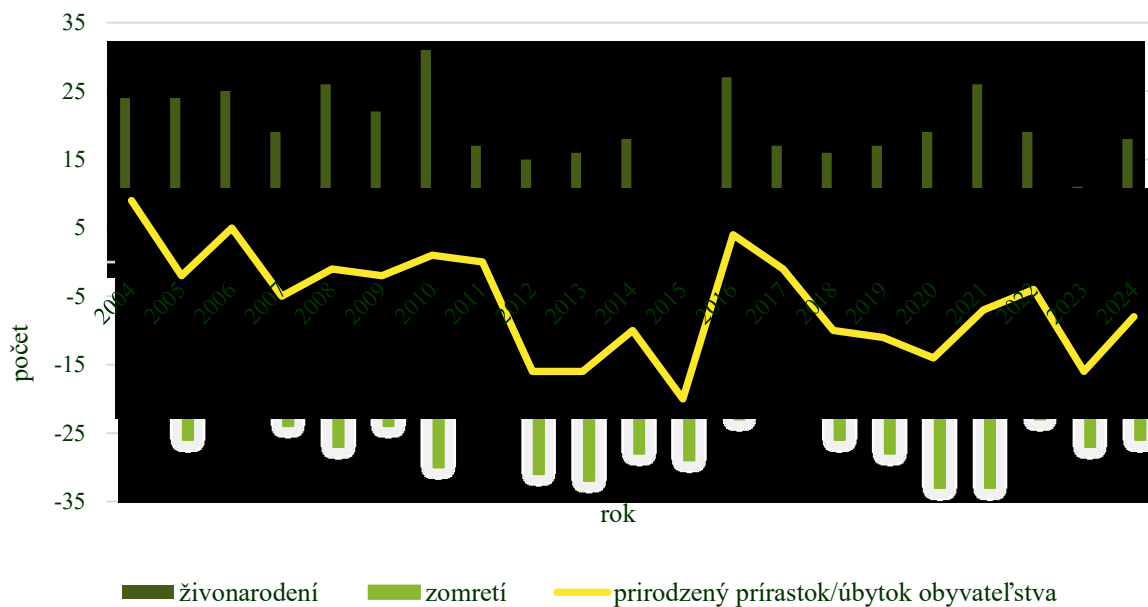
Graf 2 Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 2004-2024

Zdroj: DATACube, vlastné spracovanie

Počet obyvateľov obce Cinobaňa sa v začiatku sledovaného obdobia (roky 2004-2012) pohyboval okolo hodnoty 2 350. Po roku 2012 nasleduje neustály pokles počtu obyvateľov, pričom najvýraznejší pokles obyvateľov je zaznamenaný v roku 2021, kedy ubudlo 151 obyvateľov. Najvyšší počet obyvateľov 2 366 mala obec Cinobaňa v roku 2008 a najmenej 1 964 v roku 2024. Z hľadiska pohlavia je pomer medzi mužmi a ženami celkom vyrovnaný. V rokoch 2004 až 2014 prevládajú ženy nad mužmi. V roku 2015 sa situácia mení a až do konca je v obci viac mužov ako žien.

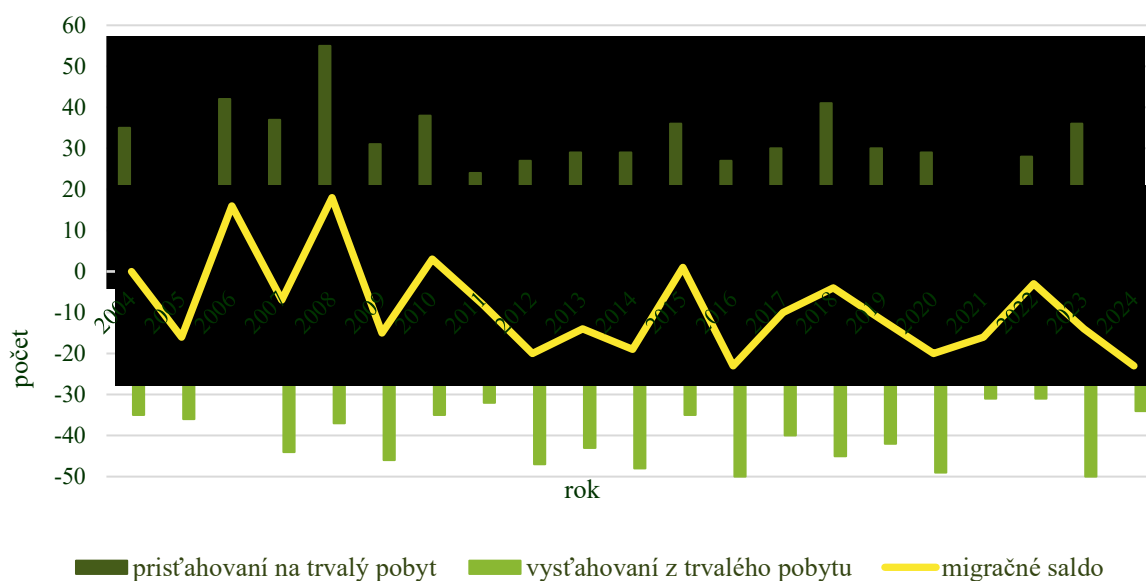
Graf 3 Prirodzený pohyb obyvateľov v rokoch 2004-2024

Zdroj: DATACube, vlastné spracovanie

Počet živonarodených sa v začiatku obdobia pohybuje okolo hodnoty 24 a má stúpajúcu tendenciu do roku 2010, kedy dosahuje svoj vrchol a to 31 živonarodených. V ostatných rokoch sa počet živonarodených pohybuje okolo hodnoty 15 s výnimkou rokov 2016 a 2021, kedy prekročil počet 25. Počet zomretých zaznamenáva kolísavý vývoj, pričom takmer počas celého obdobia prevyšuje nad počtom živonarodených. Výnimkou sú len roky 2004, 2006, 2010, 2011 a 2016, kedy je počet živonarodených vyšší alebo rovný ako počet zomretých. V rokoch 2004, 2006, 2010 a 2016 zaznamenávame v obci Cinobaňa mierny prirodzený prírastok obyvateľov. V ostatných sledovaných rokoch prevláda počet zomretých nad počtom živonarodených, čo hovorí o celkovom prirodzenom úbytku obyvateľstva.

Graf 4 Migračný pohyb obyvateľov v rokoch 2004-2024

Zdroj: DATACube, vlastné spracovanie

Počet prist'ahovaných sa v priebehu sledovaného obdobia pohyboval od približne 15 obyvateľov v roku 2021 až po 55 obyvateľov v roku 2008. Okrem toho sa výrazne zvýšil aj v rokoch 2006 a 2018. Počet vyst'ahovaných je počas celého obdobia výrazne vyšší ako počet prist'ahovaných. Najvýraznejšie hodnoty dosahuje v rokoch 2014, 2016, 2020 a 2023, s hodnotami okolo 50 vyst'ahovaných obyvateľov. Graf ukazuje, že migračné saldo je počas celého sledovaného obdobia takmer neustále v záporných číslach, čo znamená, že sa neustále viac ľudí sťahuje preč, než sa prist'ahuje. Najvýraznejší migračný prírastok bol zaznamenaný v roku 2008 a 2006, s hodnotami presahujúcimi 15 obyvateľov. Po roku 2008 však nastal výrazný obrat. Až do konca sledovaného obdobia (s výnimkou roku 2010 a 2015) bolo migračné saldo záporné, čo značí migračný úbytok obyvateľstva. Najväčší migračný úbytok nastal v roku 2016 a 2024. Celkovo graf potvrdzuje, že aj napriek kolísajúcemu počtu prist'ahovaných, obec Cinobaňa zažíva trvalý migračný úbytok obyvateľstva, s výnimkou niekoľkých rokov na začiatku sledovaného obdobia.

Graf 5 Celkový pohyb obyvateľov v rokoch 2004-2024

Zdroj: DATACube, vlastné spracovanie

V rokoch 2004, 2006, 2010 a 2016 bol zaznamenaný mierny prirodzený prírastok. V ostatných rokoch je trendom prirodzený úbytok so striedavo vyššími a nižšími hodnotami. Najväčší prirodzený úbytok bol v rokoch 2012, 2013, 2015 a 2023. Migračné saldo je takmer počas celého obdobia záporné, čo znamená, že viac ľudí sa sťahuje preč, než sa prisťahuje. Výnimkou sú roky 2006, 2008, 2010 a 2015. Výrazný migračný úbytok nastal v rokoch 2016, 2020 a 2024. Celkový pohyb obyvateľstva bol pozitívny len v prvých rokoch sledovaného obdobia, konkrétne v rokoch 2004, 2006 a znova v rokoch 2008 a 2010. Najvyšší prírastok bol zaznamenaný v roku 2006. Od roku 2011 sa trend zásadne zmenil. Až do roku 2024 je zaznamenaný trvalý celkový úbytok obyvateľstva. Najvýraznejší celkový úbytok obyvateľstva nastal v rokoch 2012, 2013, 2020, 2023 a 2024, kedy v obci ubudlo 30 a viac obyvateľov. Graf jednoznačne potvrdzuje, že aj napriek miernemu prírastku v počiatočných rokoch, obec Cinobaňa zažíva trvalý a výrazný pokles obyvateľstva od roku 2011, pričom tento trend je ovplyvnený tak prirodzeným úbytkom ako aj záporným migračným saldom.

2.2. ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH ÚDAJOV

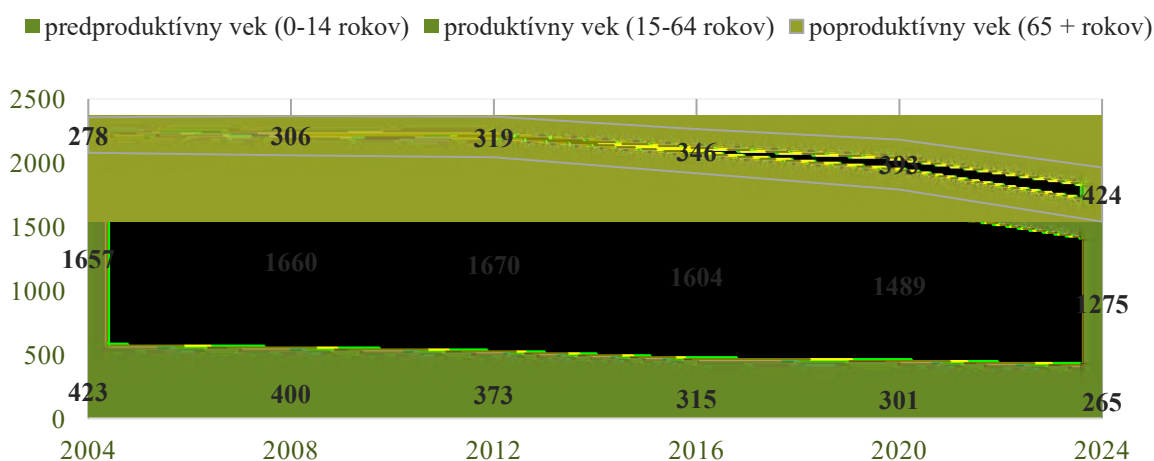
Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Sociálna analýza má za cieľ zistiť a porovnať aktuálny stav poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode, ich terajšiu potrebnosť s predpokladanými potrebami v budúcnosti. Komunitné plánovanie je následne smerované na

konkrétne cieľové skupiny obyvateľstva ohrozené rizikom určitého sociálneho znevýhodnenia ako chudoba a nezamestnanosť, teda ekonomický faktor, vek a skupiny ako deti, mládež produktívny a poproduktívny vek, ktoré sú ohrozené rizikovými faktormi vývoja, výchovy či starnutia a iných nástrah, no a špecifickú skupiny tvoria obyvatelia so zdravotným hendikepom. Bližšie poznanie charakteristík obyvateľstva umožní samospráve lepšie spoznať prostredie, v ktorom sa komunitné plánovanie odohráva a od ktorého sa odvíja.

Sociálne služby je nutné poskytovať najmä tým obyvateľom, ktorí sú z rôznych dôvodov znevýhodnení, resp. ohrození sociálnou exklúziou alebo existuje reálny predpoklad, že takáto situácia u nich nastane. Ide predovšetkým o skupiny obyvateľov ako seniori, občania s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom, občania v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, dlhodobo nezamestnaní a občania odkázaní na pomoc v hmotnej núdzi či neprispôsobiví občania. Uvedené znevýhodnené skupiny sú definované spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, ktorý ich posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach.

Úbytok populácie, jej starnutie a migrácia spôsobujú konštantný pokles celkového počtu obyvateľov komunity, čo sa odráža na problémovom rozvoji oblasti sociálnych služieb. Keďže starnutie obyvateľstva nie je možné zastaviť, je potrebné venovať zvýšenú pozornosť práve tejto oblasti a plánovať sociálne služby v kontexte tohto indikátora.

Graf 6 Vývoj obyvateľov podľa vybraných vekových skupín

Zdroj: DataCube, vlastné spracovanie

Pokles počtu obyvateľov dokumentuje aj graf č. 6, v ktorom možno vidieť počas sledovaného obdobia hlavne pokles produktívnej zložky obyvateľstva. Okrem produktívnej

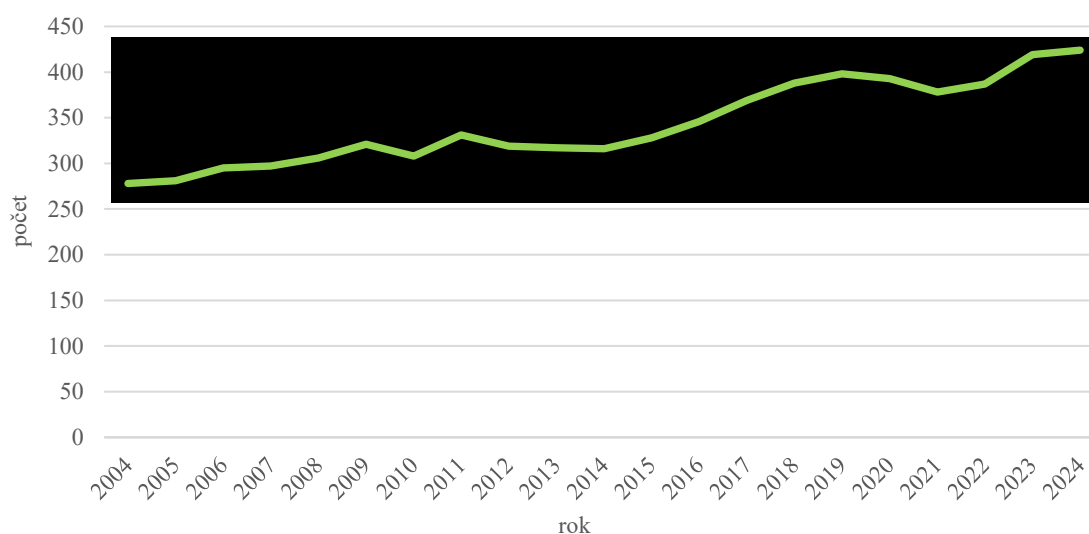
zložky, však klesá aj predproduktívna zložka a naopak stúpa poproduktívna zložka obyvateľstva. Celkovo obyvateľstvo v obci Cinobaňa ubúda a zároveň aj starne.

2.2.1. SENIORI

V súčasnosti je pre viaceré európske regióny príznačné starnutie obyvateľstva. Tento vývojový trend predstavuje značnú záťaž pre sociálny systém, kedy stále menšia skupina produktívnych osôb pracuje na stále väčšiu skupinu osôb v poproduktívnom veku. Uvedená situácia je z dlhodobého hľadiska neudržateľná, a preto v súčasnosti už existujú strategické dokumenty a implementujú sa politiky zamerané na koordináciu, resp. zmierňovanie dopadov tohto nepriaznivého vývoja.

Sledovanie produktivity obyvateľstva je dôležité z dôvodu zabezpečenia adekvátnej sociálnej a technickej infraštruktúry na území obce. Napríklad neustále sa zväčšujúca skupina detí v predproduktívnom veku vyvoláva tlak na budovanie jaslí a detských ihrísk, naopak, zväčšujúca sa skupina poproduktívneho obyvateľstva indikuje potrebu rozširovania, resp. budovania zariadení pre seniorov, denných centier, denných stacionárov, prepravnej služby, opatrovateľskej služby a pod.

Graf 7 Vývoj počtu obyvateľov v poproduktívnom veku

Zdroj: DataCube, vlastné spracovanie

V obci Cinobaňa má populácia v poproduktívnom veku stúpajúcu tendenciu. Jej počet počas sledovaného obdobia stúpol z 278 na 424 obyvateľov. Obyvateľstvo čoraz viac starne a skupina obyvateľov v poproduktívnom veku sa rozširuje, čo vytvára tlak na sprevádzkovanie nových sociálnych služieb v obci.

Starší občania sú pre potreby komunitného plánu dôležitou skupinou, ktorá si z demografického hľadiska vyžaduje najväčšiu pozornosť zo strany poskytovateľa sociálnej

služby. Sociálne služby sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity. Pre túto skupinu sú typické nasledovné prejavy:

- predlžovanie individuálneho, ako aj priemerného veku,
- zhoršujúci sa zdravotný stav a rast miery chorobnosti, a tým zvyšujúca sa závislosť na sociálnej pomoci,
- menšie finančné možnosti seniorov, zvýšené riziko straty partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny,
- úbytok sociálnych kontaktov – vdovstvo, bezdetní seniori.

Poproduktívny vek a zdravotné postihnutie občana veľmi úzko súvisí. Často prináša so sebou neschopnosť sa o seba postarať, zabezpečiť si svoje základné potreby, vyrovnať sa so zvýšenými životnými nákladmi, ktoré si občan nedokáže často zabezpečiť vlastným pričinením tak, aby jeho životná úroveň alebo úroveň jeho rodiny zostala na patričnej úrovni.

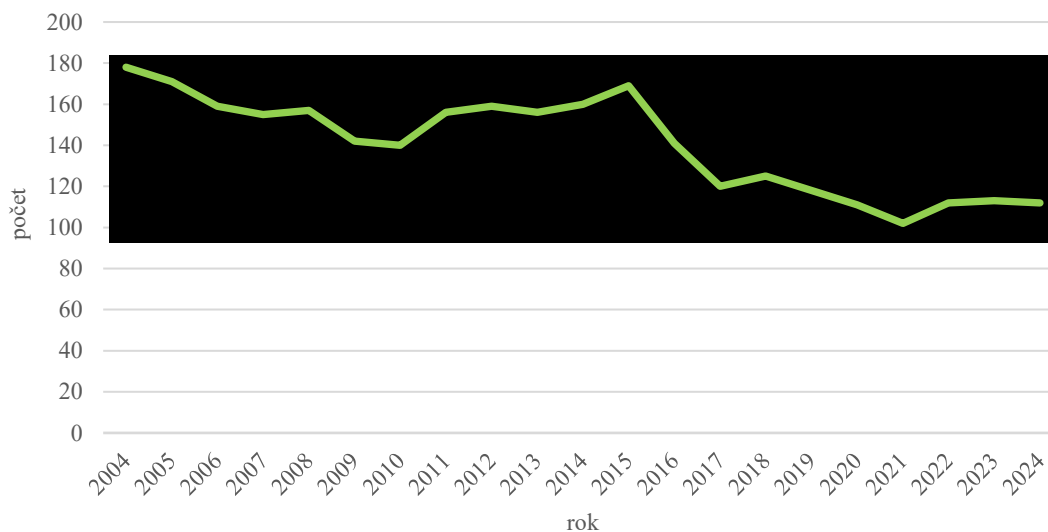
Medzi štandardné sociálne služby poskytované samosprávami seniorom možno zaradiť napr. opatrovateľskú službu, služby denných centier, denných stacionárov a zariadení pre seniorov, prepravnú službu a sociálnu službu poskytovanú v jedálni. Ako nástroj socializácie seniorov a prevencie pred sociálnym vylúčením slúži často organizovanie rôznych kultúrnych, vzdelávacích či spoločenských podujatí práve pre túto cieľovú skupinu.

2.2.2. RODINY S DEŤMI A MLÁDEŽ

Rodiny s deťmi a mládež sú cieľová skupina, u ktorej často dochádza k sociálnemu vylúčeniu, hlavne u sociálne slabších rodín, a to aj z dôvodu zanedbávania povinnosti rodičov k malým deťom. Pre mladé rodiny a jednorodičovské rodiny je charakteristický nízky príjem domácnosti, keďže sa jedná o mladých ľudí s horšími šancami a príležitostami na trhu práce, príp. o rodiny, kde je jedna osoba na materskej/rodičovskej dovolenke alebo na úrade práce.

V komplexe skupiny detí a mládeže je potrebné zdôrazniť možnosti voľnočasových aktivít, aby nedochádzalo k sociálnemu vylúčeniu a v prípade mládeže aj k vandalizmu a kriminalite. Mladí ľudia patria vo všeobecnosti medzi rizikové sociálne skupiny, pričom ich postavenie je podmienené najmä nedostatkom praktických skúseností, chýbajúcimi zručnosťami, ohrozením nezamestnanosti a horšou finančnou situáciou. Charakteristické je najmä predlžujúce sa obdobie prechodu zo školského systému na trh práce, ktoré je spojené s absenciou príjmov a sociálnych dávok, riziko sociálnej izolácie, marginalizácie a chudoby mladých ľudí s nízkym vzdelaním, závislosťou od rodiny a vyššou mierou nezamestnanosti v porovnaní s inými skupinami na trhu práce.

Graf 8 Vývoj počtu mládeže v rokoch 2004-2024

Zdroj: DataCube, vlastné spracovanie

Počet mládeže (14-18 rokov) od roku 2004 (178 obyvateľov) postupne klesal až do roku 2010 (140 obyvateľov). V roku 2011 nastal nárast, ktorý pretrval do roku 2015 (169 obyvateľov). V nasledujúcich rokoch začal počet mládeže opäťovne klesať a v roku 2021 dosiahol svoje minimum (102 obyvateľov). Posledné sledované roky boli v znamení mierneho nárastu mládeže.

Prioritou pre rodiny s malými deťmi a mládež je zabezpečiť zmysluplné trávenie voľného času detí, mládeže a rodín s deťmi, podpora seberealizácie, kreativity a individuálnych zručností, organizovanie preventívnych kultúrno-spoločenských a športových aktivít pre deti a mládež, ako aj realizácia zážitkových preventívnych programov, besied, prednášok a poradenstva v oblasti zvyšovania bezpečnosti detí, prevencie pred negatívnymi javmi (užívanie drog, drobná kriminalita, a pod.). Podpora poradenských služieb terapeutov a poradcov pre ohrozené rodiny s deťmi, pomoc rodinám a mladým ľuďom v orientácii v zložitých životných situáciách, pomoc pri presadzovaní ich práv a záujmov, podpora pri riešení ich problémov. Rozšírenie poradenských služieb (napr. linka dôvery, internetové poradenstvo) napomáhajú riešiť zložité životné situácie v rodinách.

2.2.3. ŤAŽKO ZDRAVOTNE POSTIHNUTÍ

Zdravotné postihnutie je poškodenie zdravia zapríčinené ochorením alebo úrazom. Ťažké zdravotné postihnutie spôsobuje funkčnú poruchu v rozsahu aspoň 50 %. Funkčná porucha je nedostatok telesných schopností, zmyslových schopností alebo duševných schopností fyzickej osoby, ktorý z hľadiska uspokojovania základných ľudských potrieb a zvládania bežných denných aktivít limituje danú osobu v porovnaní so zdravou osobou.

Sociálny dôsledok ŤZP je znevýhodnenie, ktoré má fyzická osoba z dôvodu jej ŤZP v porovnaní s FO bez zdravotného postihnutia rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok, ktoré je schopná z dôvodu ŤZP prekonať sama.

Poproduktívny vek a zdravotné postihnutie občana veľmi úzko súvisí. Často prináša so sebou neschopnosť sa o seba postarať, zabezpečiť si svoje základné potreby, vyrovnáť sa so zvýšenými životnými nákladmi, ktoré si občan nedokáže často zabezpečiť vlastným pričinením tak, aby jeho životná úroveň alebo úroveň jeho rodiny zostala na patričnej úrovni.

Keďže cieľová skupina ŤZP je veľmi členitá, potreby či obmedzenia jednotlivcov patriacich do tejto kategórie sa značne líšia. Zvyčajne sa podľa postihnutia vyčleňujú nasledovné kategórie:

- Telesné postihnutie – postihnutie pohybových orgánov, trpia ním ľudia so zníženou pohyblivosťou.
- Zrakové postihnutie – trvalé poruchy zraku (nevidiaci, slabozraké, čiastočne nevidiace osoby a osoby s poruchami bipolárneho videnia).
- Sluchové postihnutie – poruchy sluchu (čiastočne alebo úplne nepočujúci).
- Chronické choroby a postihnutia – nevyliciteľné ochorenia typu cukrovka, celiakia, hemofília, skleróza multiplex a pod.
- Mentálne postihnutie – trvalo znížené rozumové schopnosti spôsobujúce zhoršenú výmenu informácií s okolím, problémy so samo obslužnými činnosťami, prípadne určitými situáciami v spoločnosti.
- Psychické postihnutie – nevyliciteľné psychické ochorenia postihujúce citovú stránku, prežívanie, správanie, pričom intelekt postihnutých ostáva nepoškodený.
- Kombinované zdravotné postihnutia – viaceré druhy postihnutia naraz.

2.2.4. OSOBY OHROZENÉ SOCIÁLNYM VYLÚČENÍM / MARGINALIZOVANÁ RÓMSKA KOMUNITA

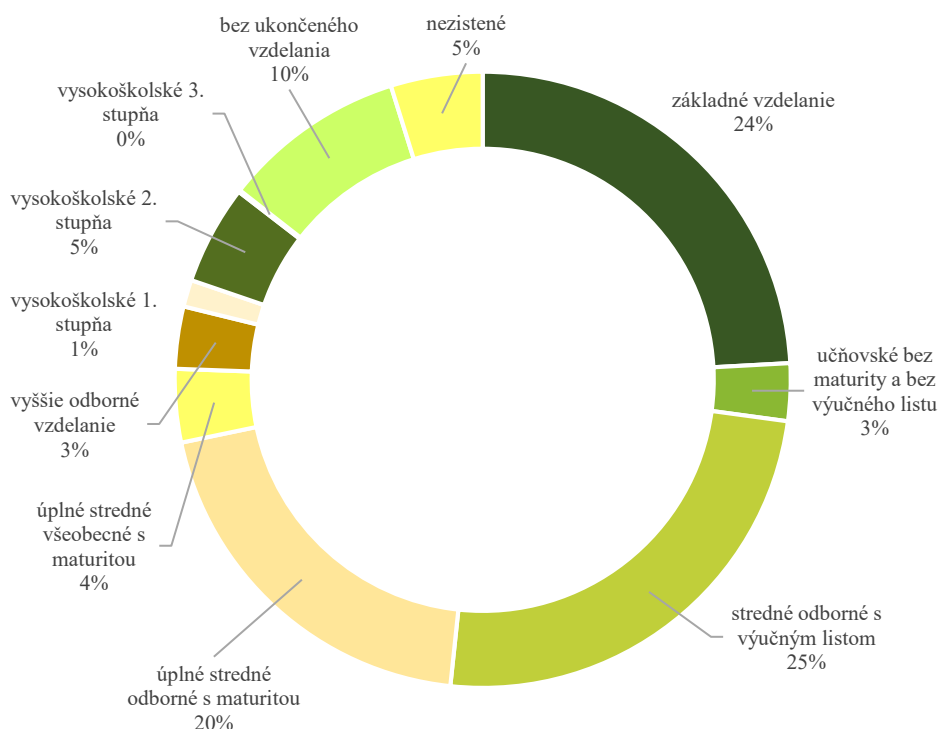
Sociálne vylúčenie predstavuje stav dlhodobej separácie jednotlivca od spoločnosti, ktorý môže nastať ako dôsledok rôznych, niekedy náhlych skutočností, najčastejšie však v dôsledku straty zamestnania, nedostatočného vzdelania, ťažkého zdravotného postihnutia, staroby, závislosti od návykových látok, finančnej nestability, pôvodu, rasy, príslušnosti k etniku či vierovyznaniu. Sociálne vylúčenie sa prejavuje nezáujmom jednotlivca, resp. skupiny ľudí s určitými znakmi o zvyšok spoločnosti alebo/a súčasne nezáujmom spoločnosti o tohto jednotlivca/túto skupinu. Sociálne vylúčené osoby predstavujú minoritu a ich sociálne problémy a potreby sú výrazne odlišné od problémov a potrieb majority, môžu mať dokonca až

existenčný charakter. Osoby stojace „na okraji“ spoločnosti obvykle svoju situáciu nedokážu riešiť samostatne, ale sú odkázané na pomoc a spolupatričnosť iných ľudí.

Samospráva disponuje relatívne širokou škálou nástrojov, ktorými môže predchádzať sociálnemu vylúčeniu alebo eliminovať jeho dôsledky. Aj v tomto prípade môžeme opatrenia rozčleniť na preventívne a nápravné. Preventívnymi opatreniami sú najmä aktivity zamerané na osvetu obyvateľstva (napr. v oblasti finančnej gramotnosti, škodlivosti návykových látok a pod.), informovanie verejnosti (napr. o voľných pracovných miestach, vzdelávacích kurzoch a pod.), združovanie ľudí (kultúrne a spoločenské podujatia), podporu voľnočasových možností (budovanie športovísk, zakladanie záujmových spolkov a pod.) a rôzne iné. Nápravné opatrenia zahŕňajú poskytovanie rôznych finančných príspevkov, budovanie liečební pre ľudí závislých od návykových látok či budovanie nocľahární pre ľudí bez domova a pod.

Medzi zraniteľné skupiny obyvateľstva ohrozené sociálnym vylúčením patria osoby s nižším vzdelaním.

Graf 9 Štruktúra obyvateľov podľa dosiahnutého vzdelania

Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

V obci Cinobaňa majú podľa posledného Sčítania obyvateľov, domov a bytov majoritné zastúpenie obyvatelia so stredným odborným vzdelaním s výučným listom (25%) a obyvatelia so základným vzdelaním (24%). Ďalšou početnejšou skupinou sú obyvatelia s úplným stredným odborným a všeobecným vzdelaním s maturitou, ktorých je dovedna 24%. Nemenej

významnú časť tvoria aj obyvatelia bez ukončeného vzdelania, ktorých je až 10%. Vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov je len necelých 7%.

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Ďalšou skupinou ohrozenou sociálnym vylúčením je skupina nezamestnaných, predovšetkým znevýhodnených nezamestnaných (dlhodobo nezamestnaných, starších nezamestnaných, nezamestnaných s nižším vzdelaním a pod.).

Tabuľka 1 Počet uchádzačov o zamestnanie

Počet uchádzačov o zamestnanie (UoZ)	celkovo		z toho ženy
	absolútne vyjadrenie (počet)	podiel v % na celkovom počte obyvateľov v danom roku	podiel v % na celkovom počte UoZ
k 31.12.2020	192	8,80%	42%
k 31.12.2021	142	7,00%	40%
k 31.12.2022	131	6,50%	41%
k 31.12.2023	148	7,40%	43%
k 31.12.2024	125	6,40%	44%

Zdroj: ÚPSVaR

Počet uchádzačov o zamestnanie (ďalej len „UoZ“) sa počas sledovaných rokov 2020 – 2024 pohyboval v rozmedzí 192 – 125 UoZ, pričom počas všetkých rokov mierne prevládala počet mužov nad počtom žien. Z celkového počtu obyvateľov obce Cinobaňa bolo evidovaných na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny najviac UoZ v roku 2020 (8,8%) a najmenej v roku 2024 (6,4%).

Tabuľka 2 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku

Počet UoZ	do 20 rokov	20 - 29 rokov	30 - 39 rokov	40 - 49 rokov	50 - 59 rokov	60 rokov a viac
k 31.12.2020	6	45	31	53	45	12
k 31.12.2021	4	31	15	47	40	5
k 31.12.2022	1	26	20	45	44	38
k 31.12.2023	5	28	26	44	37	8
k 31.12.2024	4	21	18	38	35	9

Zdroj: ÚPSVaR

Najpočetnejšou skupinou UoZ z hľadiska veku sú UoZ vo veku 40 až 49 rokov, kde ich počet dosahuje najvyššiu hodnotu 53 UoZ v prvom roku sledovaného obdobia a postupne klesá na najnižšiu hodnotu v roku 2024 a to na 38 UoZ. Naopak, najmenej početnou skupinou UoZ sú UoZ vo veku do 20 rokov. V rámci tejto vekovej skupiny zaznamenávame kolísavý vývoj s počiatočným poklesom do roku 2022 len na jedného UoZ a opätovným nárastom v roku 2023 na piatich UoZ. Podobný vývoj vidíme aj u vekových skupín 30 až 39 rokov a 60 rokov a viac, avšak s rozdielom nárastu počtu UoZ už v roku 2022. U ostatných vekových skupín možno konštatovať, že počet UoZ klesá, pričom najvýraznejší pokles zaznamenáva veková skupina UoZ od 20 do 29 rokov, ktorej hodnota sa znížila o viac ako o polovicu.

Tabuľka 3 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa dosiahnutého vzdelania

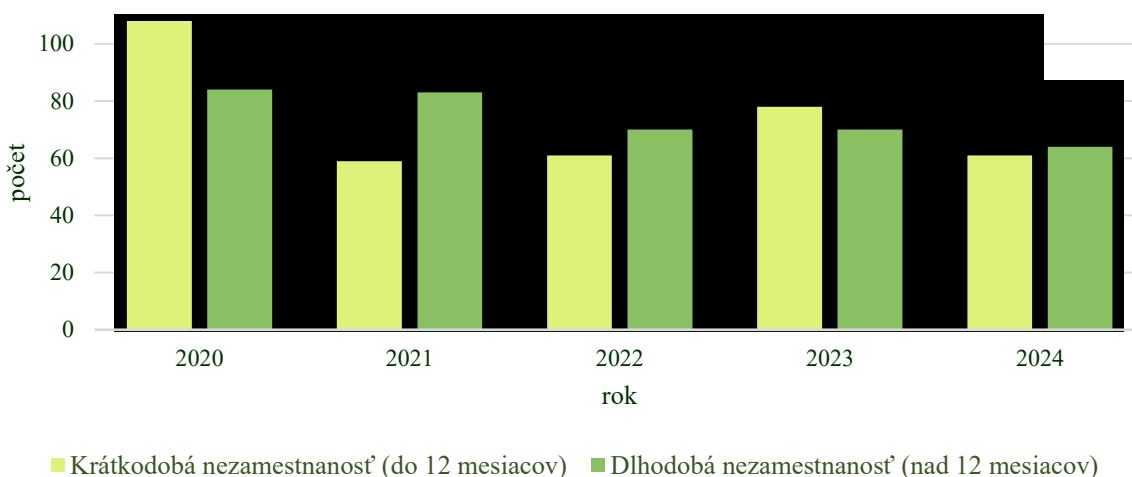
Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Rok				
	2020	2021	2022	2023	2024
základné vzdelanie (1.-4. ročník ZŠ)	20	17	13	15	14
základné vzdelanie	42	39	35	38	29
stredoškolské vzdelanie	126	82	81	89	79
vysokoškolské vzdelanie 1. stupňa	1	0	0	0	0
vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa	3	4	2	6	3

Zdroj: ÚPSVaR, vlastné spracovanie

Najpočetnejšou skupinou UoZ podľa dosiahnutého vzdelania sú UoZ so stredoškolským vzdelaním. Tvoria viac ako polovicu všetkých UoZ. V prvom roku je ich počet najvyšší, dosahuje hodnotu 126. Počas nasledujúcich rokov ich počet klesá na hodnotu 79 v roku 2024 s výnimkou roku 2023, kedy mierne stúpol. V poradí druhou najpočetnejšou skupinou UoZ sú UoZ so základným vzdelaním, kde pozorujeme podobný vývoj ako u predchádzajúcej skupiny UoZ. Ich počet klesol z počiatočných 42 UoZ v roku 2020 na 29 UoZ v roku 2024. UoZ so základným vzdelaním tvoria menej početnú skupinu, pričom ich počet sa pohybuje v rozmedzí 13 až 20 UoZ. Počet UoZ s vysokoškolským vzdelaním 2. stupňa má kolísavý vývoj a pohybuje sa v rozmedzí 2 až 6 UoZ. V sledovanom období bol evidovaný len jeden UoZ s vysokoškolským vzdelaním 1. stupňa a to v roku 2020.

Ak sa pozrieme na skupinu nezamestnaných z hľadiska dĺžky evidencie osoby na úrade práce, na účely komunitného plánovania je podstatné sledovať aj skupinu dlhodobo nezamestnaných (osôb bez práce dlhšie ako 1 rok).

Tabuľka 4 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky evidencie

Zdroj: ÚPSVaR, vlastné spracovanie

V skupine UoZ krátkodobo nezamestnaných (do 12 mesiacov) je v prvom roku sledovaného obdobia najvyšší počet UoZ, ktorý v nasledujúcom roku klesá takmer o polovicu (čo je najnižší počet počas všetkých rokov) a v ďalších dvoch rokoch opätovne stúpa. Posledný rok je v znamení opätovného poklesu na 61 UoZ. Počet dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) má pozitívny trend vývoja, keď z počiatočného počtu 84 UoZ v roku 2020 klesá na 64 UoZ v roku 2024. Pri porovnaní týchto dvoch skupín UoZ v prvom roku výrazne prevyšujú krátkodobo nezamestnaní oproti dlhodobo nezamestnaným. V nasledujúcom roku sa situácia mení a výrazne viac UoZ je dlhodobo nezamestnaných oproti krátkodobo nezamestnaným. V

ďalších rokoch sa rozdiel medzi skupinami znižuje a v poslednom roku predstavuje len 3 UoZ.

Faktorom sociálneho vylúčenia je aj príslušnosť k rómskemu etniku, ktoré je odlišné od majority. Marginalizované rómske komunity sú skupiny Rómov, ktoré žijú na okraji spoločnosti, zvyčajne čelia extrémnym sociálnym, ekonomickým a vzdelanostným problémom.

V obci Cinobaňa ani jej okolí sa nenachádza žiadne separované, resp. segregované osídlenie obývané príslušníkmi rómskeho etnika v zmysle „tradičných rómskych osád“ a príslušníci rómskej komunity žijú prevažne integrované medzi majoritným obyvateľstvom na rôznych miestach v obci. Vo vyššej koncentrácii žijú len v troch lokalitách: bytový dom nachádzajúci sa na Banskej ulici, v časti obce Maša nazývaná aj „Kolónia“ a v časti obce Katarínska Huta. Podľa posledných údajov z Atlasu rómskych komunít 2019 bol podiel rómskych obyvateľov na celkovej počte obyvateľov obce Cinobaňa v rozmedzí 21% – 30%.

Vzhľadom na lokalizáciu a polohu obydľí obývaných príslušníkmi MRK (intravilán/vo vnútri obce) možno konštatovať, že ich obyvatelia majú neobmedzený prístup k zdrojom občianskej vybavenosti a ďalším poskytovaným službám v obci, pričom tieto dlhodobo a bez výraznejšieho obmedzenia plnohodnotne využívajú.

Spolunažívanie medzi Rómami a majoritou je bez väčších problémov, majorita citlivo vníma ani nie tak etnickú odlišnosť Rómov, ako skôr kultúrnu odlišnosť a odlišné vzorce správania Rómov, i tak problémy s nimi nie sú až také výrazné, Rómovia nie sú vyčlenení, zapájajú sa do života obce. Súvisí to hlavne s tým, že väčšina Rómov patrí medzi starousadlíkov, aj keď je tu veľká skupina novo prisťahovaných.

2.3. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Analýza potrieb obyvateľov, ktorí sú odkázaní na sociálne služby, je prvou vecnou úlohou komunitného plánovania. Dostupnosť sociálnych služieb do značnej miery závisí od rôznorodosti ich poskytovateľov, a preto je dôležité vychádzať z porovnania existujúcej ponuky sociálnych služieb so zistenými potrebami prijímateľov.

Sociálne služby sú v obci poskytované v znení zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Účastníkmi právnych vzťahov sú verejní poskytovatelia sociálnych služieb - obec, mesto, VÚC, MPSVR a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb - právnická alebo fyzická osoba, ktorá nie je zriadená štátom, obcou alebo VÚC. Poskytovatelia sociálnych služieb v Slovenskej republike, či už verejní alebo neverejní, sú evidovaní v tzv.

registri poskytovateľov sociálnych služieb v rámci príslušného samosprávneho kraja. Sociálne služby na území obce Cinobaňa sú poskytované obcou ako verejným poskytovateľom sociálnych služieb a neziskovou organizáciou, poskytujúcou všeobecno-prospešné služby pod názvom IN Network Slovakia, n. o.

2.3.1. SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA V OBCI

Sociálna infraštruktúra je dôležitá pre uspokojenie potrieb obyvateľstva. Tvoria ju, zdravotnícke zariadenia, školské a výchovné zariadenia, zariadenia obchodu a stravovania, kultúrne zariadenia, administratívno-správne zariadenia, rekreačné a športové zariadenia.

Zdravotná

Základnú zdravotnú starostlivosť pre občanov obce Cinobane poskytuje všeobecný lekár pre dospelých a stomatológ v zdravotnom stredisku v obci Cinobaňa. Odborné vyšetrenia zabezpečujú zdravotnícke zariadenia mimo obce:

- všeobecní a špecializovaní lekári v meste Poltár,
- špecializovaní lekári a nemocnica s poliklinikou v meste Lučenec,
- lekárne v mestách Poltár a Lučenec.

V Cinobani pôsobí agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti ADOS, ktorú prevádzkuje spoločnosť TOP SAMBESI s.r.o. Cieľom ADOS je poskytnúť pacientom komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť prostredníctvom kvalifikovaných sestier s dlhoročnou praxou v urgentnej medicíne v koordinácii s obvodným lekárom, lekárom špecialistom a s rodinou. Služba je určená pacientom všetkých vekových skupín, hlavne po nemocničnej liečbe, ktorí potrebujú odbornú ošetrovateľskú alebo rehabilitačnú starostlivosť a nemôžu samostatne chodiť na ošetrovanie či rehabilitáciu, nakoľko sú imobilní.

Školská

V obci Cinobaňa pôsobí základná škola s materskou školou. Základnú školu navštevuje 184 detí a materskú školu 41 detí. Kapacita materskej školy je cca 85 detí, v súčasnosti je využívaná na 48 %. V objekte sú štyri triedy, kuchyňa, jedáleň a telocvičňa. Kapacita základnej školy je 310 žiakov. K vybavenosti základnej školy patrí budova školskej jedálne a kuchyne. Má spolu 15 tried a učební. Školskú vybavenosť dopĺňa budova telocvične. V obci sa nenachádzajú žiadne ďalšie školy ani školské zariadenia.

Kultúrna, športová a rekreačná

V obci Cinobaňa sa nachádza Evanjelický kostol, ktorého dominantou je drevený vyrezávaný oltár z roku 1718 neznámeho rezbára majstra z Haliče a Rímsko-katolícky kostol

povýšenia Svätého križa z roku 1886 v časti Katarínska Huta. V časti Turičky sa nachádza Drevená zvonica, ktorá patrí medzi najstaršie drevené sakrálne stavby (stála už v r. 1371).

Pre kultúrne vyžitie a organizovanie spoločenských udalostí slúži v obci Cinobaňa kultúrny dom, pričom kapacita sály predstavuje 250 miest na sedenie a kapacita zasadačky činí okolo 100 miest. V tejto budove je umiestnená aj miestna obecná knižnica.

Obec Cinobaňa je stredisková obec s bohatým kultúrnym a spoločenským životom. Podujatia sa konajú kultúrnym dome alebo na otvorených verejných priestranstvách v centre obce. Obec organizuje pravidelné podujatia, ako sú oslavy oslobodenia obce, Cinobanský ples, Stavanie mája, Cinobanský kotlík, oslavy pri príležitosti Víťazstva nad fašizmom, Úcta k starším, jesenné Divadelné predstavenie, Vianočné trhy, Silvester na námestí a ďalšie podujatia. Veľkému záujmu sa v Cinobani teší folklór, najmä vďaka významným osobnostiam kultúrneho života, ako napr. zosn. Tibor Kobliček, výrobca ľudových hudobných nástrojov, ale aj vďaka podujatiam Stretnutie heligónkárov.

V priestore medzi Cinobaňou a Katarínskou Hutou je umiestnený športový areál, ktorý tvoria dve hracie plochy, futbalový štadión s tribúnou a šatňami a cvičné viacúčelové ihrisko. Svojou plošnou výmerou aj úpravou vyhovujú potrebám obce. Obec Cinobaňa má potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, avšak chýba infraštruktúra cestovného ruchu ako ubytovacie zariadenia aj stravovacie služby pre náhodných turistov. V obci sa nachádza významné archeologické nálezisko pilínskej a kyjatickej kultúry. Obec každoročne organizuje aj turistický výstup na Striebornú a koncoročný turistický pochod Cinobanský bludár.

Partnerstvá a združenia

V obci Cinobaňa v súčasnosti aktívne funguje Dobrovoľný hasičský zbor obce, ktorý bol registráciou na Ministerstve vnútra po rokoch neaktivity novozaložený v roku 2014. Členskú základňu ku dnešnému dňu 25 členov, z toho 6 žien, 19 detí. V súčasnosti DHZO intenzívne pracuje s deťmi a mládežou.

V obci pôsobí občianske združenie OZ Cinobančan, ktorého cieľom je prispieť k zlepšeniu a oživeniu verejného priestranstva v katastrálnom území Cinobane a poskytnúť občanom zábavu, relaxáciu a rozptýlenie. Medzi aktivity občianskeho združenia patrí organizácia florbalových tréningov pre deti v telocvični ZŠ s MŠ v Cinobani, pomoc pri obecných kultúrnych akciách.

V obci pôsobí tiež ochotnícky divadelný súbor HrCiNa, jeho členmi sú prevažne miestni obyvatelia. Svoje divadelné predstavenia, prevažne komediálneho rázu, prezentujú aj v rámci okresov Poltár a Lučenec.

Medzi ďalšie združenia, ktoré v obci pôsobia, patrí aj miestna organizácia Slovenského červeného kríža Cinobaňa a Katarínska Huta, miestna organizácia Slovenského zväzu zdravotne postihnutých, miestna organizácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov a miestny odbor Matice Slovenskej.

V rámci športu pôsobí v obci Cinobanský športový klub, futbalový a stolno-tenisový oddiel. Zoskupuje nadwe

V obci Cinobaňa je zriadená miestna občianska a poriadková služba (MOaPS). Obec Cinobaňa v rámci projektu vytvorila 2 člennú miestnu občiansku poriadkovú službu na plný úväzok s pôsobnosťou na území obce Cinobaňa. Členovia MOaPS zabezpečujú ochranu verejného poriadku, ochranu súkromného a verejného majetku, ochranu detí a mládeže pred negatívnymi javmi, ochranu životného prostredia, ako aj ochranu plynulosti a bezpečnosti cestnej premávky.

Obec Cinobaňa je členom viacerých subjektov pôsobiacich v regióne:

- Združenie miest a obcí Novohradu - združenie obcí v regióne Novohrad.
- Mikroregión Hornohrad - záujmové združenie obcí s ďalšími ôsmymi obcami okresu Poltár.
- MAS HORNOHRAD - verejno-súkromné partnerstvo, ktoré združuje členov za účelom spoločného využitia prostriedkov z EÚ.
- Združenie obcí pre likvidáciu komunálneho odpadu Poltár - vzniklo za účelom spravovania skládky komunálneho odpadu so sídlom v Brezničke.
- Oblasťná organizácia cestovného ruchu – regionálna organizácia v banskobystrickom kraji založená pre podporu cestovného ruchu.

Obec Cinobaňa sa aktívne zapája do aktivít a činností uvedených organizácií a podieľa sa na rozvoji regiónu.

2.3.2. POSKYTOVANIE SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI

Obec v rozsahu svojej pôsobnosti zabezpečuje dostupnosť sociálnych služieb pre svojich občanov v rámci zákona č.448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov. Obec Cinobaňa v zmysle zákona o sociálnych službách vykonávala posudkovú činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu. Od 1. septembra 2025 došlo k zásadnej zmene v posudkovej činnosti obce v súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 376/2024 Z. z. o integrovanej posudkovej činnosti. Mestá a obce už nebudú vykonávať posudkovú činnosť ani rozhodovať o odkázanosti na sociálne služby; tieto kompetencie prešli vo väčšine na Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR).

Terénna sociálna služba

Obec Cinobaňa v zmysle zákona o sociálnych službách v rámci projektu terénnej sociálnej práce v spolupráci s IA MPSVR SR poskytuje pre svojich obyvateľov terénnu sociálnu prácu. Zámerom je zlepšenie sociálnej situácie ľudí ohrozených sociálnym vylúčením prostredníctvom zabezpečenia terénnej sociálnej práce za pomoci terénneho sociálneho pracovníka a terénneho pracovníka poskytujúcich pomoc obyvateľom obce, ktorí sa ocitli v sociálnej a hmotnej núdzi, nezamestnaným, rodinám s malými deťmi a seniorom s osobitným zreteľom na segregované a sociálne vylúčené komunity.

Cieľom je zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb na živote spoločnosti, zlepšenie ich možností vstupu na trh práce, zlepšenie prístupu k poskytovaným službám a komplexná integrácia do spoločnosti.

Aktivity spojené s terénnou sociálnou prácou:

- individuálna sociálna práca s klientom, jeho rodinou, pri riešení jeho osobných problémoch, krízovej intervencie v ťažkých životných situáciách, po dohode s klientom navrhnutie formy sociálnej intervencie a plán ďalších krokov riešenia jeho sociálneho problému, poskytnutie individuálnych alebo skupinových konzultácií v jeho prirodzenom prostredí,
- preventívne aktivity zamerané na sociálno-patologické javy a ochrany práv detí a mládeže: napr. riešenie podozrenia zo zanedbávania, zneužívanie, týranie dieťaťa, látkové a nelátkové závislosti,
- šetrení rodinných a sociálnych pomerov za účelom riešenia, napr. zanedbávania starostlivosti o deti, podozrenie zo zneužívania sociálneho systému, prešetrenie majetkových pomerov pri posudzovaní žiadostí o príspevky,
- mapovanie lokality, zber demografických údajov, analyzovanie potrieb cieľových skupín a lokality, vytýčenie cieľov svojej práce v dlhodobejšom horizonte,
- spolupracovanie a sprostredkovanie kontaktov s oficiálnymi inštitúciami v lokalite, konzultácie s odborníkmi, uľahčovanie komunikácie medzi klientom a inými subjektmi: napr. Obecný úrad, Základná škola, Špeciálna základná škola, Materská škola, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Sociálna poisťovňa, Zdravotná poisťovňa, Policajný zbor SR, zdravotné zariadenia, súdy, Krízové strediská, detské domovy, Zariadenia pre seniorov, Domovy sociálnych služieb, exekútori, spoločnosti na vymáhanie dlhov a ďalšie štátne, verejné, súkromné a mimovládne inštitúcie, pomoc pri riešení konfliktov medzi klientom a inými subjektmi a pod.,
- sprevádzanie klienta pri riešení jeho sociálnej situácie z dôvodov napr. zlého zdravotného stavu, neschopnosti vybavovať úradné záležitosti a komunikačnej bariéry,

- poradenstvo v oblasti financií (napr. poradenstvo pri hospodárení s rodinným rozpočtom, poradenstvo pri zostavovaní splátkového kalendára, poradenstvo pri riešení finančných problémov vyplývajúcich z úžery a pod.),
- poradenstvo v oblasti sociálnych služieb (odkázanosť klienta na sociálne služby napr. Zariadenie pre seniorov, Domov sociálnych služieb, Opatrovateľská služba a pod.),
- iné - pomoc a poradenstvo pri vyplňovaní tlačív a písaní žiadostí: napr. žiadosť o dávku v hmotnej núdzi, príspevky na bývanie, prídavky na deti, rodičovský príspevok, príspevok pri narodení dieťaťa, žiadosť o zaradenie do evidencie uchádzača o zamestnanie, žiadosť o dávku v nezamestnanosti, žiadosť o poskytnutie štátnej dotácie na samo-zamestnanie, žiadosť o absolventskú prax, kompenzácie ťažkého zdravotného postihnutia, štipendiá a dotácie pre deti, potvrdenia o poberaní materského príspevku, žiadosti o invalidný dôchodok, žiadosť o splátkový kalendár, žiadosť o odpustenie súdnych trov, žiadosti o pridelenie bytu, a pod.,
- pomoc pri spísaní návrhov, čestných prehlásení, splnomocnení: napr. návrh na náhradné výživné pre maloleté deti, návrh na zverenie dieťaťa do starostlivosti, návrh na určenie rodičovských práv, na určenie otcovstva, rozvody,
- vysvetlenia rozhodnutí, uznesení, výziev, návrhov, predvolaní, upovedomení, žiadostí, potvrdení a pod.,

Komisia kultúry, telovýchovy, športu, sociálna a verejného poriadku

Obec pre svojich obyvateľov poskytuje podporu a pomoc aj na základe iných zákonov a Všeobecne záväzných nariadení obce (VZN) a zriadených komisií ako poradných orgánov obecného zastupiteľstva. Komisia kultúry, telovýchovy, športu, sociálna a verejného poriadku je zriadená ako poradný, iniciatívny a kontrolný orgán obecného zastupiteľstva. Jednou z jej úloh je plánovanie kultúrnych, spoločenských, športových akcií obce, pomoc s organizáciou podujatí. Ďalšou nemenej dôležitou úlohou je mediácia pri susedských sporoch, vypočúť obe zúčastnené strany, odporučiť zmier obom stranám, prípadne pri pretrvávajúcom probléme odporučiť obrátiť sa na správny orgán (súd, polícia), zároveň odporúča komisia v takýchto prípadoch dohľad vo forme kontroly pri pochôdzkach členov miestnej občianskej a preventívnej služby. V rámci sociálnej oblasti sa komisia zameriava na pomoc občanovi v nepriaznivej sociálnej situácii: posúdenie povahy problému osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci.

Výkon osobitného príjemcu dávok v hmotnej núdzi

Účelom inštitútu osobitného príjemcu je zabezpečiť, aby poskytovaná štátna sociálna dávka plnila svoj účel. Osobitným príjemcom je spravidla obec, kde má oprávnená osoba trvalý alebo prechodný pobyt a kde je aj predpoklad objektívneho posúdenia a následne aj zabezpečenia účelného využitia štátnej sociálnej dávky.

Denné centrum

Obec Cinobaňa realizovala projekt „Zriadenie denného centra v obci Cinobaňa“, v rámci ktorého vybudovala v obci denné centrum. Denné centrum je určené pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, pre rodičov s dieťaťom alebo starých rodičov s vnúčatami. V dennom centre sa poskytuje najmä sociálne poradenstvo, ktoré poskytujú terénni sociálni pracovníci. Denné centrum slúži aj ako priestor pre uskutočňovanie záujmovej činnosti (kultúrna činnosť, spoločenská činnosť, športová a rekreačná činnosť), ktorá je zameraná na rozvoj schopností a zručností prijímateľov. Celá činnosť denného centra povzbudzuje svojich členov k aktivite, seberealizácii, k nadväzovaniu kontaktov a k vytváraniu pocitu spolupatričnosti.

Neverejný poskytovateľ sociálnych služieb

V obci Cinobaňa pôsobí aj neverejný poskytovateľ sociálnych služieb, a to organizácia IN Network Slovakia, n. o., ktorá poskytuje všeobecne prospešné služby. Organizácia podporuje konkrétne aktivity zamerané na zlepšenie kvality života občanov, individuálny osobnostný rast a napĺňanie sociálnych potrieb. Jej zriaďovateľmi sú cirkevný zbor BJB v Lučenci a občianske združenie IN Slovakia. V roku 2015 získala registráciu na poskytovanie sociálnych služieb podľa zákona č.448/2008 Z.z. v Komunitných centrách 3Pe v Lučenci a v Cinobani.

Komunitné centrum

Komunitné centrum v Cinobani poskytuje služby a rôzne aktivity pre deti a dospelých. V sociálnej oblasti poskytuje základné sociálne poradenstvo, špecializované sociálne poradenstvo a pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov. Pre deti a dospelých ponúka záujmovú činnosť (tanečný súbor, Klub šikovných rúk, cvičenie), edukačnú činnosť v Školskom klube (príprava na školskú dochádzku a doučovanie) a v Predškolskom klube (príprava predškolákov na nástup do ZŠ). V rámci preventívnej činnosti pomáha obmedziť negatívne sociálne javy a rizikové správanie (drogy, voľný sex, krádeže a iné). Vytvára vhodné podmienky pre rozvoj zručností, pre sociálne začlenenie sa ako aj pozitívnu zmenu v spôsobe života (Detská besiedka, Klub mládeže).

Vízia komunitného centra v Cinobani je podporovať komunitný rozvoj a sociálnu integráciu na lokálnej úrovni vzájomnou koordináciou a prepojenosťou aktivít s využitím špecifických prístupov. Komunitné centrum si vytýčilo nasledovné ciele:

- Podpora osobnostného, etického a duchovného rozvoja, budovania vnútornej motivácie.
- Zlepšovanie sociálnej situácie jednotlivcov, rodín a vylúčených spoločností.
- Prevencia sociálno-patologických javov najmä u detí a mládeže.
- Podpora záujmovej činnosti a zmysluplného trávenia voľného času.
- Podpora vzdelávania detí a mládeže, podpora ukončenia základného vzdelania a pokračovania v ďalšom štúdiu na strednej škole.
- Podpora komunitného rozvoja, budovania celej komunity obce.
- Podpora vzdelávania a zvyšovania kvalifikácie dospelých realizáciou vzdelávacích a tréningových programov zameraných na jednotlivcov a skupiny.
- Podpora efektívneho riešenia konfliktov, sporov a napätí v celej obci ako aj v subskupine obyvateľov vylúčenej rómskej lokality a medzi jednotlivými subskupinami navzájom.
- Podpora iniciatív obyvateľov vylúčených lokalít v oblasti bývania, pomoc pri zlepšovaní prístupu obyvateľov k bývaniu a posilnenie zodpovednosti jednotlivých členov za svoje bývanie.
- Podpora a pomoc pri zlepšovaní prístupu obyvateľov k finančným prostriedkom umožňujúcim zvyšovanie vzdelania, skvalitňovania bývania a získania práce.
- Zvyšovanie finančnej gramotnosti a miery finančnej inklúzie.
- Predchádzanie vzniku krízových situácií v rodinách.
- Poskytovanie pastoračných a evanjelizačných aktivít.

Hlavným poslaním Komunitného centra v Cinobani je prekonať sociálnu vylúčenosť jednotlivcov i skupín, najmä marginalizovanej rómskej komunity a napomôcť sprístupneniu takých príležitostí a možností, ktoré sociálne vylúčeným jednotlivcom a rodinám napomôžu plne sa zapojiť do ekonomického, sociálneho a kultúrneho života v danej lokalite pri súčasnom rozvoji svojho národnostno-kultúrneho povedomia.

2.3.3. POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V REGIÓNE _____

Poskytovatelia sociálnych služieb sú organizácie alebo jednotlivci, ktorí poskytujú pomoc a podporu ľuďom v rôznych životných situáciách. Ich cieľom je zlepšiť kvalitu života, podporiť sociálne začlenenie a pomôcť prekonať ťažkosti, s ktorými sa klienti stretávajú.

V prípade potreby môžu obyvatelia obce využiť jednotlivé sociálne služby v regióne, ktoré poskytujú rôzni poskytovatelia sociálnych služieb podľa druhu a formy sociálnej služby a z hľadiska cieľovej skupiny, na ktorú sú sociálne služby zamerané. Sociálna služba sa môže

poskytovať ambulatnou, terénnou, pobytovou alebo inou formou v závislosti od nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby a prostredia, v ktorom sa táto osoba zdržiava.

2.3.3.1. Sociálne služby krízovej intervencie

Sociálne služby krízovej intervencie sa poskytujú na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie ľudí v akútnej, nepredvídanej a ohrozujúcej situácii. Hlavným cieľom nie je dlhodobé riešenie problému, ale okamžitá stabilizácia a pomoc pri zvládnutí bezprostrednej krízy.

Medzi sociálne služby krízovej intervencie patrí terénna sociálna služba krízovej intervencie, nízko prahová sociálna služba pre deti a rodinu a poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú nízko prahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum, nocľaháreň, útulok, domov na polceste a zariadenie núdzového bývania.

Ako bolo spomenuté vyššie, v obci Cinobaňa je prevádzkované komunitné centrum neverejným poskytovateľom sociálnych služieb IN Network Slovakia, n. o., a to ambulatnou formou s kapacitou 35 osôb pre cieľovú skupinu fyzických osôb v nepriaznivej sociálnej situácii ohrozených sociálnym vylúčením alebo s obmedzenou schopnosťou sa spoločensky začleniť alebo samostatne riešiť svoje problémy pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Tabuľka 5 Poskytovatelia sociálnych služieb krízovej intervencie v regióne

Poskytovateľ	Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Cieľová skupina	Miesto poskyt. služby	Kapacita
Vaša charita, n.o., Ulica J. A. Komenského 736	Nízkoprahové denné centrum	Ambulantná	FO v nepriaznivej sociálnej situácii podľa §2 ods. 2 písm. a), b), h) a i) počas dňa	Mesto Lučenec	15 osôb
Mesto Lučenec, Ulica Dr. Herza 447	Nocľaháreň	Pobytová - ročná	FO, ktoré nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb a ktoré nemajú zabezpečené ubytovanie alebo nemôžu doterajšie bývanie užívať	Mesto Lučenec	15 osôb
Občianske združenie "Za dôstojný život", Ulica Vajanského 3063	Útulok	Pobytová - ročná	FO v nepriaznivej sociálnej situácii, ktoré nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb a ktoré nemajú zabezpečené ubytovanie alebo nemôžu doterajšie bývanie užívať	Mesto Lučenec	60 osôb
Zariadenie sociálnych služieb	Útulok	Pobytová - ročná	FO v krízovej sociálnej situácii z dôvodu nezabezpečenia	Mesto Lučenec	17 osôb

Slatinka, Ulica špitálska 2418			nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb; FO v krízovej sociálnej situácii z dôvodu straty bývania alebo ohrozenia stratou bývania		
Betánia v Kalinove, n.o.	Domov na polceste	Pobytová - ročná	Muži od 18 – 30 rokov v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, z dôvodu straty bývania alebo ohrozenia bývania, ktorí nemajú zabezpečené ubytovanie po skončení poskytovania sociálnej služby v zariadení, po skončení náhradnej starostlivosti alebo po skončení ochranej výchovy.	Obec Kalinovo	10 osôb

Zdroj: Vlastné spracovanie, www.e-vuc.sk

V regióne sa okrem viacerých komunitných centier nachádzajú aj zariadenia ako nízko prahové denné centrum, nocľaháreň, útulok a domov na polceste.

2.3.3.2. Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi sú špecializované služby, ktorých cieľom je pomáhať rodinám prekonávať krízové situácie, predchádzať ich vzniku a celkovo posilňovať rodinné vzťahy. Tieto služby sú určené rodinám, ktoré sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii a potrebujú pomoc, aby mohli plnohodnotne vychovávať a starať sa o svoje deti.

Tabuľka 6 Poskytovatelia sociálnych služieb na podporu rodiny s deťmi v regióne

Poskytovateľ	Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Cieľová skupina	Miesto poskytnutia služby	Kapacita
ALTERNATÍVA - Centrum nezávislého života, n.o., Ulica Št. Moyzesa 6099	Služba včasnej intervencie	Ambulantná	Dieťa do siedmich rokov jeho veku, ak je jeho vývoj ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia a rodina tohto dieťaťa.	Mesto Lučenec	4 osoby
MISERICORDIA n.o.	Služba včasnej intervencie	Terénna	Dieťa do siedmich rokov jeho veku, ak je jeho vývoj ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia a rodina tohto dieťaťa	Okres Poltár	-

Zdroj: Vlastné spracovanie, www.e-vuc.sk

K sociálnym službám na podporu rodiny s deťmi patrí pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, služba na podporu zosúladovania rodinného a pracovného života, služba na podporu zosúladovania rodinného a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa a služby včasnej intervencie. Zo sociálnych služieb na podporu rodiny s deťmi sú v blízkom okolí obce Cinobaňa poskytované len služby včasnej intervencie.

2.3.3.3. Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ŤZP, nepriaznivého zdravotného stavu alebo dovŕšenia dôchodkového veku sú navrhnuté tak, aby pomáhali ľuďom, ktorí sa kvôli týmto okolnostiam dostali do ťažkostí, ktoré nedokážu riešiť sami. Tieto služby sú kľúčové pre zachovanie ich dôstojnosti, nezávislosti a kvality života.

Tabuľka 7 Poskytovatelia sociálnych služieb na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie v regióne

Poskytovateľ	Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Cieľová skupina	Miesto poskyt. služby	Kapacita
Zariadenie sociálnych služieb HARMÓNIA, Námestie Tuhárske 2903	Zariadenie podporovateľného bývania	Pobytová - ročná	FO od 16. roku veku do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a na dohľad, pod ktorým je schopná viesť samostatný život	Mesto Lučenec	8 osôb
Zariadenie sociálnych služieb Slatinka, Ulica Hviezdoslavova 1081	Zariadenie podporovateľného bývania	Pobytová - ročná	FO s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom	Mesto Lučenec	12 osôb
Zariadenie sociálnych služieb Slatinka, Ulica Sládkovičova 136	Zariadenie podporovateľného bývania	Pobytová - ročná	FO s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom	Mesto Lučenec	11 osôb
Betánia v Kalinove, n.o.	Zariadenie pre seniorov	Pobytová - ročná	FO, ktoré dovŕšili dôchodkový vek	Obec Kalinovo	29 osôb
Dom seniorov Lučenecké kúpele n.o., Lučenské kúpele 1124	Zariadenie pre seniorov	Pobytová - ročná	FO, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa	Mesto Lučenec	40 osôb

			prílohy č. 3 alebo FO, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov		
Občianske združenie NÁŠ DOMOV, domov sociálnych služieb, chránené bývanie a chránené dielne	Zariadenie pre seniorov	Pobytová - ročná	FO, ktoré dovŕšili dôchodkový vek v súlade s § 35 zákona č. 448/2008 Z.z.	Obec Ožďany	24 osôb
Senior centrum n. o.	Zariadenie pre seniorov	Pobytová - ročná	FO, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 alebo FO, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov	Obec Hrnčiarska Ves	12 osôb
Senior centrum n. o.	Zariadenie pre seniorov	Pobytová - ročná	FO, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 alebo FO, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov	Obec Hrnčiarska Ves	12 osôb
TILIA nezisková organizácia, Slaná Lehota 15	Zariadenie pre seniorov	Pobytová - ročná	FO, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3, alebo FO, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov v súlade s § 35 zákona č. 448/2008 Z.z.	Poltár, časť Slaná Lehota	26 osôb
TILIA nezisková organizácia, Slaná Lehota 17	Zariadenie pre seniorov	Pobytová - ročná	FO v dôchodkovom veku; FO s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom	Poltár, časť Slaná Lehota	12 osôb
VIOLKA n. o., Rúbanisko III 2938	Zariadenie pre seniorov	Pobytová - ročná	FO s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom FO v dôchodkovom veku	Mesto Lučenec	107 osôb

Zariadenie sociálnych služieb HARMÓNIA, Námestie Tuhárske 2903	Zariadenie pre seniorov	Pobytová - ročná	FO, ktorá dovърšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách alebo FO, ktorá dovърšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov	Mesto Lučenec	81 osôb
Zariadenie sociálnych služieb HARMÓNIA, Námestie Tuhárske 886	Zariadenie pre seniorov	Pobytová - ročná	FO, ktorá dovърšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách alebo FO, ktorá dovърšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov	Mesto Lučenec	17 osôb
Zariadenie sociálnych služieb Náruč	Zariadenie pre seniorov	Pobytová - ročná	FO v dôchodkovom veku; FO s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom	Obec Sušany	43 osôb
Zariadenie sociálnych služieb Náruč	Zariadenie pre seniorov	Pobytová - ročná	FO v dôchodkovom veku; FO s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom	Obec Hrnčiarске Zaluzany	6 osôb
Zariadenie sociálnych služieb, Poltár, Slobody 761	Zariadenie pre seniorov	Pobytová - ročná	FO, ktoré dovърšili dôchodkový vek	Mesto Poltár	32 osôb
Zariadenie sociálnych služieb, Poltár, Slobody 761	Zariadenie opatrovateľskej služby	Pobytová - ročná	FO odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a FO, ktoré dovърšili dôchodkový vek	Mesto Poltár	12 osôb
Mikroregión HORNOHRAD, Školská 199	Domov sociálnych služieb	Ambulantná	FO odkázané na pomoc inej fyzickej osoby (deti a mládež)	Obec Málinec	3 osoby
Mikroregión HORNOHRAD, Školská 199	Domov sociálnych služieb	Pobytová - ročná	FO odkázané na pomoc inej fyzickej osoby (deti a mládež)	Obec Málinec	9 osôb
Občianske združenie NÁŠ DOMOV, domov sociálnych služieb, chránené bývanie a chránené dielne	Domov sociálnych služieb	Ambulantná	Plnoleté FO odkázané na pomoc inej fyzickej osoby v súlade s § 38 zákona č. 448/2008 Z.z.	Obec Ožd'any	3 osoby

Občianske združenie NÁŠ DOMOV, domov sociálnych služieb, chránené bývanie a chránené dielne	Domov sociálnych služieb	Pobytová - ročná	Plnoleté FO odkázané na pomoc inej fyzickej osoby v súlade s § 38 zákona č. 448/2008 Z.z.	Obec Ožďany	10 osôb
Zariadenie sociálnych služieb HARMÓNIA, Námestie Tuhárske 2903	Domov sociálnych služieb	Pobytová - ročná	Zdravotne postihnutí občania s duševnými poruchami a telesným postihnutím	Mesto Lučenec	33 osôb
Zariadenie sociálnych služieb HARMÓNIA, Námestie Tuhárske 886	Domov sociálnych služieb	Pobytová - ročná	Zdravotne postihnutí občania s duševnými poruchami a telesným postihnutím	Mesto Lučenec	17 osôb
Zariadenie sociálnych služieb Libertas, Námestie Tuhárske 2578	Domov sociálnych služieb	Pobytová - ročná	FO s nepriaznivým zdravotným stavom - duševné poruchy a poruchy správania	Mesto Lučenec	96 osôb
Zariadenie sociálnych služieb Slatinka, Ulica Martina Rázusa 138	Špecializované zariadenie	Pobytová - ročná	FO s nepriaznivým zdravotným stavom - telesné postihnutie - Detská mozgová obrna; FO s nepriaznivým zdravotným stavom - telesné postihnutie - Iné telesné a neurologické poruchy	Mesto Lučenec	12 osôb
Filantrop, n.o., Ulica P. Rádayho 1853	Denný stacionár	Ambulantná	FO s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom	Mesto Lučenec	-
TILIA nezisková organizácia	Opatrovateľská služba	Terénna	FO odkázané na pomoc inej fyzickej osoby	Okres Poltár	-
TILIA nezisková organizácia	Prepravná služba	Terénna	FO s ťažkým zdravotným postihnutím odkázané na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom alebo FO s nepriaznivým zdravotným stavom s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie	Okres Poltár	-
Slovenský Červený kríž, územný spolok Lučenec	Prepravná služba	Terénna	FO s ťažkým zdravotným postihnutím odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom alebo FO s nepriaznivým zdravotným stavom s obmedzenou schopnosťou pohybu po rovine alebo po schodoch a obmedzenou schopnosťou orientácie	Mesto Poltár	-
Slovenský Červený kríž,	Požičiavanie pomôcok	Terénna	FO s ťažkým zdravotným postihnutím a FO s nepriaznivým zdravotným	Okres Poltár	-

územný spolok Lučenec			stavom odkázaná na pomôcku		
Obec Málinec	Požičiavanie pomôcok	Terénna	FO s ťažkým zdravotným postihnutím a FO s nepriaznivým zdravotným stavom odkázaná na pomôcku	Obec Málinec	-
Mesto Lučenec	Požičiavanie pomôcok	Terénna	FO s ťažkým zdravotným postihnutím a FO s nepriaznivým zdravotným stavom odkázaná na pomôcku	Mesto Lučenec	-

Zdroj: Vlastné spracovanie, www.e-vuc.sk

Z tabuľky vyplýva, že v regióne sa nachádzajú poskytovatelia rôznych druhov sociálnych služieb na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie pre viaceré cieľové skupiny prijímateľov. Zariadenia pre seniorov sa nachádzajú v meste Lučenec, v meste Poltár a v obciach Kalinovo, Ožďany, Hrnčiarska Ves, Sušany a Hrnčiarske Zalužany. Služby sú poskytované pobytovou formou, pričom celková kapacita zariadení predstavuje 412 klientov. Domovy sociálnych služieb poskytujúce služby ambulatnou formou sa nachádzajú v obciach Málinec a Ožďany, pobytovou formou je prevádzkovaný domov sociálnych služieb v meste Lučenec a v obci Málinec. Cieľovou skupinou v domove sociálnych služieb v obci Málinec sú deti a mládež, v obci Ožďany sú to plnoleté fyzické osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a v meste Lučenec sa zameriavajú domovy sociálnych služieb na zdravotne postihnutých občanov s duševnými poruchami, poruchami správania, telesným postihnutím a s nepriaznivým zdravotným stavom ako detská mozgová obrna či iné telesné a neurologické poruchy. Zariadenie podporovaného bývania a špecializované zariadenie poskytujú klientom služby pobytovou formou v meste Lučenec, zariadenia opatrovateľskej služby pobytovou formou je zriadené v meste Poltár. Ambulantnou formou sa v meste Lučenec prevádzkuje denný stacionár pre fyzické osoby s ŤZP alebo nepriaznivým zdravotným stavom. Terénnou formou sú v okrese Poltár, v Banskobystrickom kraji aj na území celej SR poskytované opatrovateľské a prepravné služby. Požičiavanie pomôcok sa ako sociálna služba poskytuje terénnou formou v okrese Poltár, v obci Málinec, v meste Lučenec aj v rámci Banskobystrického kraja.

2.3.3.4. Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií

V regióne poskytuje sociálnu službu s použitím telekomunikačných technológií mesto Lučenec, ktoré má zaregistrovanú sociálnu službu „Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci pre fyzické osoby“, ktoré majú nepriaznivý zdravotný stav. Uvedená služba je poskytovaná telefonicky alebo prostredníctvom využitia telekomunikačných prostriedkov.

2.3.3.5. Podporné služby

Podporné služby v sociálnej oblasti sú špecializované služby, ktoré pomáhajú ľuďom prekonať rôzne prekážky a viesť čo najnezávislejší život. Tieto služby neposkytujú priamu starostlivosť, ale vytvárajú podmienky a zabezpečujú prostriedky, ktoré umožňujú ľuďom plnohodnotne sa zapojiť do spoločnosti. Ich hlavným cieľom je podpora samostatnosti, integrácie a sebestačnosti.

Podporné služby pre osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek sú poskytované v rámci denných centier, a to ambulantnou formou v meste Lučenec a v obciach Divín a Halič. Podpora samostatného bývania ako sociálna služba je poskytovaná terénou formou v rámci okresu Poltár a v meste Lučenec. Práčovňa je prevádzkovaná ambulantne v meste Lučenec a v obci Málinec, stredisko osobnej hygieny sa nachádza v meste Lučenec pre fyzické osoby, ktoré nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb.

2.3.3.6. Odborné činnosti v sociálnej oblasti

Odborné činnosti v sociálnej oblasti sú špecializované činnosti, ktoré vykonávajú sociálni pracovníci a iní odborníci s cieľom pomôcť jednotlivcom, rodinám a komunitám riešiť ich sociálne problémy a zlepšovať kvalitu ich života. Medzi odborné činnosti v sociálnej oblasti patrí sociálna rehabilitácia a sociálne poradenstvo. Sociálna rehabilitácia je odborná činnosť, ktorej cieľom je obnoviť, rozvíjať alebo upevňovať schopnosti a zručnosti klienta, ktoré potrebuje pre každodenný život. Je zameraná na podporu sebestačnosti a nezávislosti klienta, aby sa mohol čo najviac integrovať do spoločnosti. Sociálne poradenstvo je odborná činnosť, pri ktorej sociálny pracovník pomáha klientovi analyzovať jeho situáciu, hľadať príčiny a navrhnúť možné riešenia. Hlavným cieľom je poskytnúť klientovi informácie a podporu, aby sa dokázal postaviť na vlastné nohy a sám riešiť svoje problémy.

Sociálna rehabilitácia je ambulantnou formou poskytovaná pre fyzické osoby v krízovej sociálnej situácii a fyzické osoby s ŤZP v meste Lučenec. Sociálna rehabilitácia terénou formou v rámci SR je poskytovaná pre osoby s autizmom a osoby s iným mentálnym postihnutím. V rámci Banskobystrického samosprávneho kraja je sociálna rehabilitácia určená pre cieľovú skupinu fyzických osôb v krízovej sociálnej situácii a fyzických osôb s ŤZP alebo s nepriaznivým zdravotným stavom a s poškodením zraku. Špecializované sociálne poradenstvo je pre rôzne cieľové skupiny poskytované v rámci územia SR, Banskobystrického samosprávneho kraja terénou formou. Ambulantnou formou sa v meste Lučenec poskytuje

špecializované sociálne poradenstvo pre fyzické osoby v krízovej sociálnej situácii, rodiny s maloletým dieťaťom, dieťa v krízovej sociálnej situácii a jeho rodinu, fyzické osoby s ŤZP alebo nepriaznivým zdravotným stavom či fyzické osoby v dôchodkovom veku. Viacerí poskytovatelia s rôznym zameraním poskytujú základné sociálne poradenstvo. Ambulantnou formou je poradenstvo realizované v meste Lučenec a v rámci okresu Poltár. Terénnou formou sa poradenstvo uskutočňuje v okresnom meste Poltár a Lučenec ako aj v Banskobystrickom kraji.

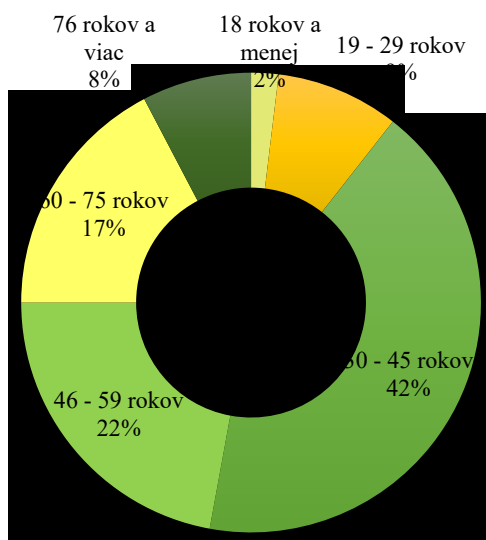
2.4. VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Súčasťou analytickej časti komunitného plánu sociálnych služieb sú aj výsledky z dotazníkového prieskumu, ktorý bol zameraný na zistenie názorov, potrieb, návrhov a odporúčaní v oblasti sociálnych služieb v obci Cinobaňa. Dotazníkový prieskum bol anonymný a bol k dispozícii v tlačenej aj v elektronickej podobe. Prioritne boli oslovení zástupcovia cieľových skupín občanov, na ktoré bolo komunitné plánovanie zamerané.

Dotazník, ktorý je prílohou č. 1 tohto dokumentu, bol rozdelený na dve časti. Prvá časť zisťovala základné údaje o respondentovi, druhá časť bola zameraná na prieskum sociálnych potrieb občanov. Celkovo sa dotazníkového prieskumu zúčastnilo 104 respondentov, z toho 76 žien a 28 mužov.

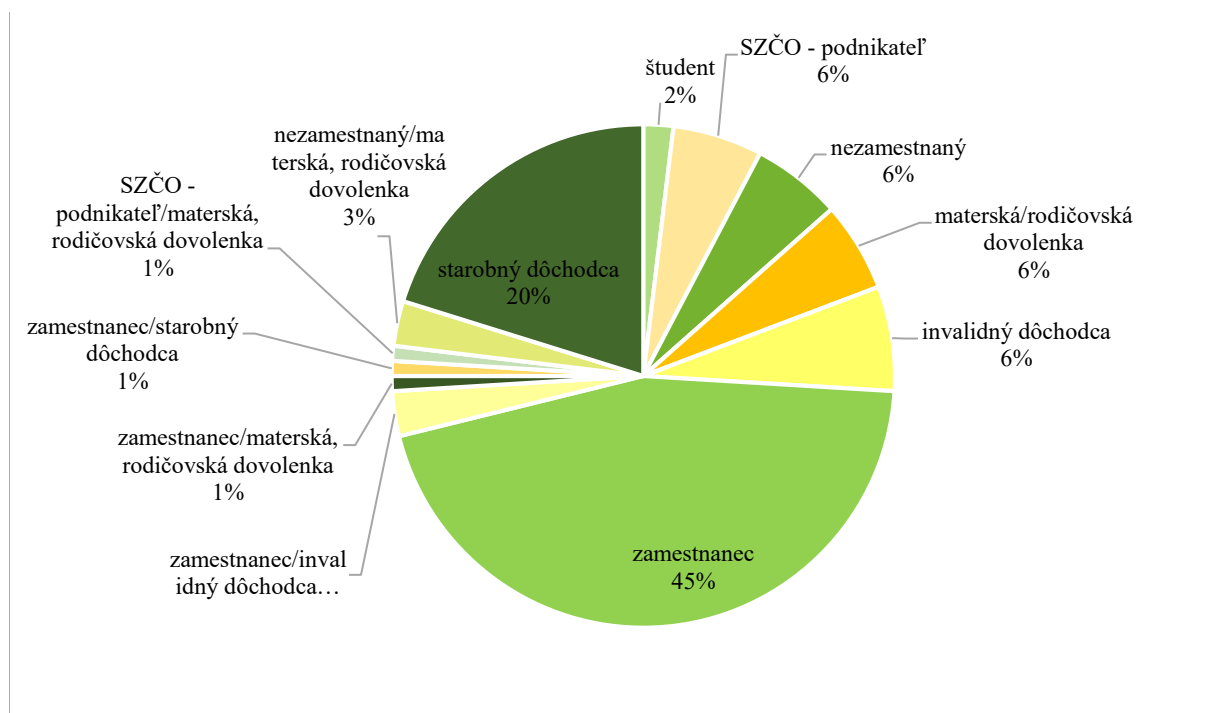
Pokiaľ ide o vekovú štruktúru respondentov, najpočetnejšia skupina (42,3 %) respondentov bola v produktívnom veku v kategórii 30 – 45 rokov, druhú najpočetnejšiu skupinu (22,1 %) tvorili respondenti vo veku 46 – 59 rokov.

Graf 10 Veková štruktúra respondentov

Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry sa dotazníkové prieskumu zúčastnilo najviac respondentov (38,5 %) s dosiahnutým úplným stredoškolským vzdelaním. Ďalšími početnými skupinami, ktoré prejavili záujem o komunitné plánovanie, boli osoby so stredným odborným vzdelaním bez maturity (22,1 %) a s vysokoškolským vzdelaním (21,2 %).

Graf 11 Ekonomická aktivita respondentov

Čo sa týka ekonomickej aktivity najpočetnejšia skupina zúčastnených boli občania v zamestnaneckom pomere (50 %) a druhá dominantná skupina boli starobní dôchodcovia (21,2 %). Ostatné skupiny obyvateľstva boli zastúpené menej ako 10 % s výnimkou respondentov na materskej / rodičovskej dovolenke, ktorých sa prieskumu zúčastnilo 10,6 %. Podľa zloženia domácnosti sa do prieskumu zapojilo najviac respondentov žijúcich v úplnej rodine s deťmi (49 %).

Druhá časť dotazníka bola zameraná na prieskum v oblasti sociálnych služieb, to znamená, aké sociálne problémy riešia občania obce, aký je záujem o využívanie sociálnych služieb v súčasnosti a v najbližších rokoch, ktorým skupinám obyvateľov by mala obec venovať pozornosť, aké zariadenia / aktivity chýbajú v obci. Na záver dotazníka bol vytvorený priestor pre názory a pripomienky k sociálnym službám v obci.

V prípade vzniku sociálneho problému by väčšina respondentov kontaktovala obecný úrad, prípadne terénnych sociálnych pracovníkov (39,8 %) alebo by vyhľadala pomoc u priateľov alebo v rodine (37,9 %), prípadne by si získali informácie z internetu (29,1 %).

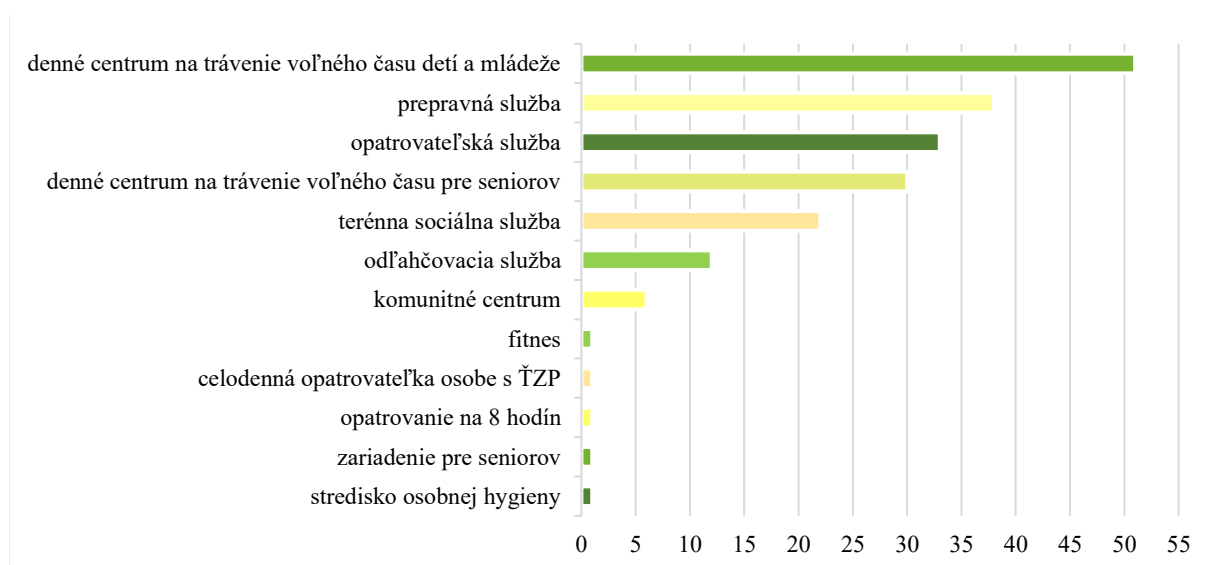
Dominantná časť respondentov (68,3 %) nemá v súčasnosti sociálny problém. Zvyšok respondentov má najmä problémy s mobilitou (36,1 %), problémy s bývaním (30,6 %) a finančné problémy (25 %).

Drvivá väčšina respondentov (90,2 %) v súčasnosti nevyužíva žiadnu sociálnu službu. Zvyšná časť respondentov využíva služby terénnych sociálnych pracovníkov (6,9 %).

Až 60,4 % zapojených respondentov neplánuje využívať žiadnu sociálnu službu. Ostatní respondenti plánujú v najbližších rokoch využívať prepravnú službu (19,8 %), domácu opatrovateľskú službu (18,8 %), rehabilitačné stredisko (11,9 %), denné centrum (8,9 %), požičiavanie pomôcok (7,9 %), domov sociálnych služieb (6,9 %) a odľahčovaciu službu (5 %).

Na otázku o aké sociálne služby by mali občania v obci Cinobaňa záujem, až polovica respondentov (50 %) odpovedala denné centrum na trávenie voľného času pre deti a mládež. O denné centrum na trávenie voľného času pre seniorov prejavilo záujem 29,4 % respondentov. O prepravnú službu má záujem 37,3 % respondentov. Opatrovateľskú službu by privítalo 32,4 % respondentov. Terénna sociálna služba zaujíma 21,6 % respondentov a o odľahčovaciu službu má záujem 11,8 % opýtaných.

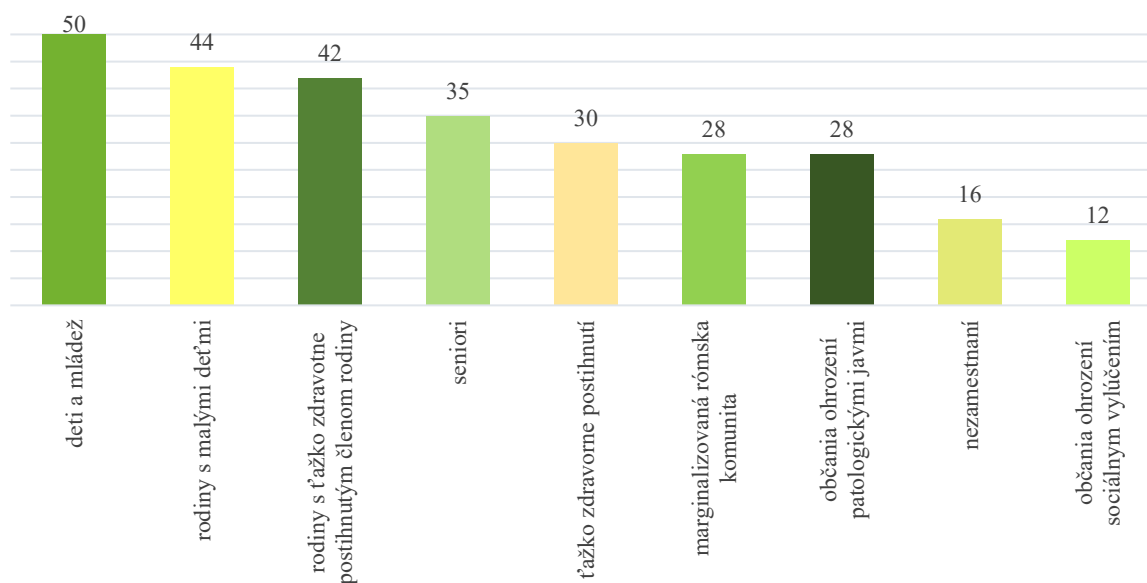
Graf 12 Záujem o sociálne služby

Zdroj: Vlastné spracovanie, dotazníkový prieskum

V rámci dotazníkového prieskumu sme ďalej zisťovali názor respondentov, ktorým skupinám obyvateľstva v obci, by mala byť venovaná prioritná pozornosť. Najviac respondentov (50 %) si myslí, že by mala byť pozornosť zameraná na deti a mládež, 44 % opýtaných preferuje venovať pozornosť rodinám s malými deťmi a 42 % rodinám s ťažko zdravotne postihnutým členom rodiny, 35 % respondentov označilo skupinu seniori a 30 % opýtaných by venovalo pozornosť ťažko zdravotne postihnutým. Marginalizovanej rómskej komunite a občanom ohrozeným patologickými javmi ako závislosti by mala byť venovaná pozornosť podľa 28 % opýtaných.

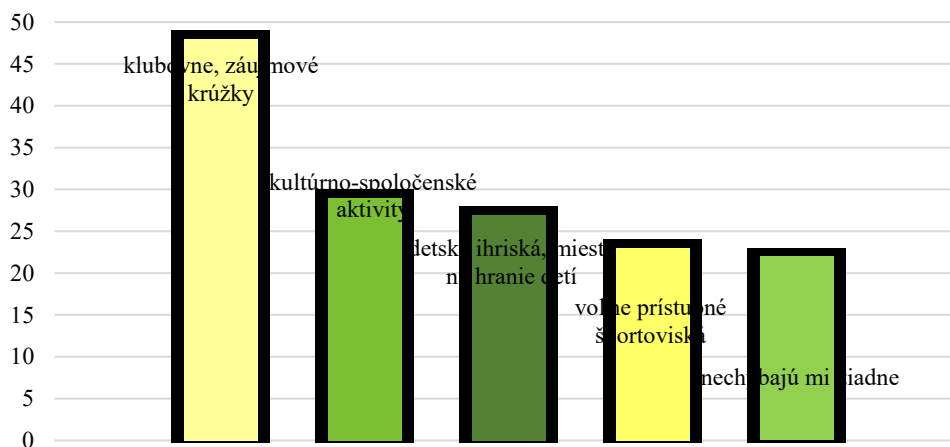
Graf 13 Skupiny, ktorým je potrebné venovať pozornosť

Zdroj: Vlastné spracovanie, dotazníkový prieskum

Na otázku aké zariadenia, respektíve aktivity občanom chýbajú v obci Cinobaňa odpovedalo 98 respondentov. Respondenti by najviac uvítali klubovne a záujmové krúžky (49 %), kultúrno-spoločenské aktivity (29,6 %), detské ihriská a miesta na hranie detí (27,6 %), voľne prístupné športoviská (23,5 %). Dvadsiatim dvom respondentom nechýbajú v obci žiadne zariadenia / aktivity.

Graf 14 Chýbajúce zariadenia, aktivity v obci

Zdroj: Vlastné spracovanie, dotazníkový prieskum

Respondentom bola v dotazníku ponúknutá aj možnosť vyjadriť svoje názory k sociálnym službám v obci Cinobaňa. Viacerí respondenti využili túto možnosť a napísali pripomienky, čo by v obci privítali, čo im chýba, prípadne aké majú problémy. Mladým občanom chýba v obci fitness centrum, kde by mohli tráviť voľný čas. Rovnako občania požadujú vytvorenie voľnočasových aktivít pre deti, kde by sa popri zmysluplnom trávení voľného času učili aj o pomoci druhým či rešpekte. Seniori by ocenili osobnú starostlivosť, pomoc v domácnosti, asistenta osvetly zdravia či lekárňu v obci. Viacerých občanov trápia neprispôsobiví občania priamo v obci Cinobaňa alebo v miestnej časti Katarínska Huta, na základe čoho by ocenili zabezpečenie verejného poriadku či nočný klud. V časti Katarínska Huta by obyvatelia privítali upraviť chodník k cintorínu, vybudovať autobusovú zastávku pri cintoríne v centre Maše či odstrániť skládky nelegálne skládky odpadu. Občanom chýba v niektorých častiach Katarínskej Huty verejné osvetlenie, ale najviac ich trápia neprispôsobiví občania, ktorí tu žijú.

2.5. SWOT ANALÝZA

Pre vypracovanie účinnej stratégie rozvoja je nevyhnutné zhodnotiť výsledky analytickej časti v komplexnej forme, na čo nám posluží SWOT analýza. SWOT analýza (Strengths – silné stránky, Weaknesses – slabé stránky, Opportunities - príležitosti, Threats – ohrozenia) predstavuje nástroj strategického plánovania, ktorého úlohou je komplexne zhodnotiť aktuálnu situáciu a nastaviť efektívnu stratégiu do budúcnosti.

Obrázok 6 SWOT analýza

<i>Interné</i>	S <i>Strengths</i>	W <i>Weaknesses</i>
<i>Externé</i>	O <i>Opportunities</i>	T <i>Threats</i>

Zdroj: Vlastné spracovanie

SWOT analýza je východiskom pre formulovanie stratégie, ktorá vznikne ako súlad medzi vnútornými vlastnosťami a vonkajším prostredím. Ide o vzájomné porovnávanie vnútorných silných a slabých stránok obce a možností a ohrození, ktoré pôsobia na ďalší rozvoj územia z vonkajšieho prostredia. Silné a slabé stránky sú ovplyvnené internými faktormi a obec ich dokáže priamo ovplyvňovať prostredníctvom vlastných opatrení. Príležitosti a ohrozenia popisujú javy, ktoré vplyvajú na sledované územie z externého prostredia, ktoré sa prejavia v budúcnosti a obec ich nedokáže priamo ovplyvňovať.

Tabuľka 8 SWOT analýza sociálnej oblasti obce Cinobaňa

Silné stránky	Slabé stránky
+ terénna sociálna práca	- klesajúci demografický vývoj – prirodzený úbytok obyvateľstva, vysoká úmrtnosť
+ fungujúce komunitné centrum	- výrazné starnutie obyvateľstva
+ zriadené denné centrum	- zdravotná starostlivosť na nízkej úrovni
+ vypracovaný KPSS ako nástroj strategického plánovania	- chýbajúce terénna opatrovateľská služba
+ existencia zdravotného strediska	- zväčšujúca sa skupina občanov, ktorí sa ocitli v ťažkej sociálnej situácii
+ bezbariérový prístup na verejných priestranstvách - na obecný úrad, do sály KD, do denného centra, do zdravotného strediska	- veľké množstvo neprispôsobivých občanov
+ záujem obce na poskytovaní a rozširovaní sociálnych služieb	- vysoká miera nezamestnanosti osôb s nižším stupňom vzdelania
+ ochota spolupráce medzi poskytovateľmi sociálnych služieb	- nezáujem pracovať, strata pracovných návykov
+ existencia a aktívna činnosť MŠ a ZŠ	- nárast obyvateľov v hmotnej núdzi, dlhodobo nezamestnaných s chýbajúcimi pracovnými návykmi
+ aktívna činnosť občanov v záujmových organizáciách – hasiči, športovci, Červený kríž a pod.	- nárast javov sociálnej patológie (výskyt drog, alkoholizmus, drobné krádeže)
+ kamerový systém v obci	- rastúca kriminalita u mladých občanov
+ ochota pomôcť menej mobilným, resp. imobilným občanom	- zlé správanie sa ľudí k verejnemu majetku

+ organizovanie rôznych akcií pre deti	- nezáujem verejnosti o sociálne služby
+ podpora aktivít pre seniorov	- nízky záujem občanov o veci verejné
+ bohatý spoločenský život – tradičné podujatia	- nedostatočný počet spojov do obce, nepravidelné spoje a zlé spojenie s mestom Poltár
+ podpora aktivít pre seniorov	- nedostatok vlastných finančných prostriedkov pre rozvoj sociálnej oblasti
Príležitosti	Ohrozenia
+ využívanie podpory štrukturálnych fondov EÚ	- nárast sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
+ novela zákona o sociálnych službách	- časté legislatívne zmeny
+ vzdelávanie v sociálnej oblasti	- nedostatok finančných prostriedkov pre oblasť sociálnej starostlivosti
+ pokračovať v poskytovaní existujúcich sociálnych služieb	- veľký odliv mladých ľudí z regiónu
+ podpora sociálnej starostlivosti v obci	- znižovanie podielu predproduktívneho obyvateľstva na celkovej počte obyvateľov
+ lepšia informovanosť verejnosti o sociálnych službách	- zvyšovanie segregácie a chudoby
+ podpora mladých rodín a znevýhodnených skupín	- ohrozenie detí a mládeže patologickými javmi
+ podpora a rozvoj dobrovoľníctva	- nižšie platy v sociálnej oblasti
+ aktivity a záujem seniorov	- nedostatok odborného personálu
+ aktívne zapojenie občanov do riešenia vlastných problémov	- slabé finančné ohodnotenie opatrovateliek
+ zapojenie obyvateľov do plánovania sociálnej oblasti	- nedostatočná finančná podpora na opatrovanie
+ skvalitnenie komunikácie a spolupráce medzi poskytovateľmi sociálnych služieb	- vysoký podiel klientov sociálnych služieb v seniorskom veku
+ prevencia kriminality	- nízke príjmy seniorov neumožňujúce platiť za sociálne služby
+ rozvoj nových foriem miestnej zamestnanosti (agroturistika, sociálne služby v zariadeniach rodinného typu)	- rastúca neochota obyvateľov zapájať sa do komunálnych aktivít

Zdroj: Vlastné spracovanie

Výsledky SWOT analýzy slúžia ako základ pre strategické plánovanie. Silné stránky a príležitosti sa dajú využiť na rast, zatiaľ čo slabé stránky a hrozby je potrebné zmierniť alebo úplne eliminovať. Zo SWOT analýzy obce Cinobaňa v sociálnej oblasti vyplýva, že slabé stránky a ohrozenia neprevažujú nad silnými stránkami a príležitosťami, napriek tomu je dôležité z pohľadu obce správne vytýčiť strategické ciele a nastaviť priority a opatrenia tak, aby došlo k eliminovaniu slabých stránok a ohrození, čo by prispelo k zlepšeniu kvality života zraniteľných skupín.

3. STRATEGICKÁ ČASŤ

Hlavným zámerom strategickej časti komunitného plánu je nastavenie vízie a cieľov rozvoja sociálnych služieb. V strategickej časti sa definujú priority, ktoré smerujú k zlepšeniu kvality života zraniteľných skupín. Priority a opatrenia komunitného plánu vychádzajú z výstupov analytickej časti komunitného plánu, z výsledkov dotazníkového prieskumu a SWOT analýzy a ponúkajú obraz o budúcom stave sociálnych služieb v obci. Nástrojmi na plnenie strategických cieľov sú jednotlivé opatrenia zadefinované pre každú prioritu.

3.1. CIEĽOVÉ SKUPINY

Sociálne služby je nutné poskytovať najmä tým obyvateľom, ktorí sú z rôznych dôvodov znevýhodnení, resp. ohrození sociálnou exklúziou alebo existuje reálny predpoklad, že takáto situácia u nich nastane. Ide predovšetkým o skupiny obyvateľov ako seniori, občania s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom, občania v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, dlhodobo nezamestnaní a občania odkázaní na pomoc v hmotnej núdzi či neprispôsobiví občania. Uvedené znevýhodnené skupiny sú definované spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, ktorý ich posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Úbytok populácie, jej starnutie a migrácia spôsobujú konštantný pokles celkového počtu obyvateľov komunity, čo sa odráža na problémovom rozvoji oblasti sociálnych služieb. Keďže starnutie obyvateľstva nie je možné zastaviť, je potrebné venovať zvýšenú pozornosť práve tejto oblasti a plánovať sociálne služby v kontexte tohto indikátora.

Po zhrnutí a analýze všetkých relevantných podkladov a po špecifikácii problémov v oblasti sociálnej pomoci a sociálnych služieb boli pri vypracovaní stratégie KPSS stanovené tri hlavné cieľové skupiny:

- seniori a zdravotne postihnuté osoby,
- rodiny s deťmi a mládež,
- osoby ohrozené sociálnym vylúčením a sociálne vylúčení.

Seniori a zdravotne postihnuté osoby

Starší občania sú pre potreby komunitného plánu dôležitou skupinou, ktorá si z demografického hľadiska vyžaduje najväčšiu pozornosť zo strany poskytovateľa sociálnej služby. Sociálne služby sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity. Pre túto skupinu sú typické nasledovné prejavy:

- predlžovanie individuálneho, ako aj priemerného veku,
- zhoršujúci sa zdravotný stav a rast miery chorobnosti, a tým zvyšujúca sa závislosť na sociálnej pomoci,
- menšie finančné možnosti seniorov, zvýšené riziko straty partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny,
- úbytok sociálnych kontaktov – vdovstvo, bezdetní seniori.

Poproduktívny vek a zdravotné postihnutie občana veľmi úzko súvisí. Často prináša so sebou neschopnosť sa o seba postarať, zabezpečiť si svoje základné potreby, vyrovnať sa so zvýšenými životnými nákladmi, ktoré si občan nedokáže často zabezpečiť vlastným pričinením tak, aby jeho životná úroveň alebo úroveň jeho rodiny zostala na patričnej úrovni.

Sociálny dôsledok ŤZP je znevýhodnenie, ktoré má fyzická osoba z dôvodu jej ŤZP v porovnaní s FO bez zdravotného postihnutia rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok, ktoré je schopná z dôvodu ŤZP prekonať sama. ŤZP je zdravotné postihnutie s mierou funkčnej poruchy najmenej 50 %. Funkčná porucha je nedostatok telesných schopností, zmyslových schopností alebo duševných schopností fyzickej osoby, ktorý z hľadiska uspokojovania základných ľudských potrieb a zvládania bežných denných aktivít limituje danú osobu v porovnaní so zdravou osobou.

Rodiny s deťmi a mládež

Rodiny s deťmi a mládež sú cieľová skupina, u ktorej často dochádza k sociálnemu vylúčeniu, hlavne u sociálne slabších rodín, a to aj z dôvodu zanedbávania povinnosti rodičov k malým deťom. Pre mladé rodiny a jednorodičovské rodiny je charakteristický nízky príjem domácnosti, keďže sa jedná o mladých ľudí s horšími šancami a príležitostami na trhu práce, príp. o rodiny, kde je jedna osoba na materskej/rodičovskej dovolenke alebo na úrade práce.

V komplexe skupiny detí a mládeže je potrebné zdôrazniť možnosti voľnočasových aktivít, aby nedochádzalo k sociálnemu vylúčeniu a v prípade mládeže aj k vandalizmu a kriminalite. Mladí ľudia patria vo všeobecnosti medzi rizikové sociálne skupiny, pričom ich postavenie je podmienené najmä nedostatkom praktických skúseností, chýbajúcimi zručnosťami, ohrozením nezamestnanosti a horšou finančnou situáciou. Charakteristické je najmä predlžujúce sa obdobie prechodu zo školského systému na trh práce, ktoré je spojené s absenciou príjmov a sociálnych dávok, riziko sociálnej izolácie, marginalizácie a chudoby mladých ľudí s nízkym vzdelaním, závislosťou od rodiny a vyššou mierou nezamestnanosti v porovnaní s inými skupinami na trhu práce.

Prioritou pre rodiny s malými deťmi a mládež je zabezpečiť zmysluplné trávenie voľného času detí, mládeže a rodín s deťmi, podpora seberealizácie, kreativity a individuálnych

zručností, organizovanie preventívnych kultúrno-spoločenských a športových aktivít pre deti a mládež, ako aj realizácia zážitkových preventívnych programov, besied, prednášok a poradenstva v oblasti zvyšovania bezpečnosti detí, prevencie pred negatívnymi javmi (užívanie drog, drobná kriminalita, a pod.). Podpora poradenských služieb terapeutov a poradcov pre ohrozené rodiny s deťmi, pomoc rodinám a mladým ľuďom v orientácii v zložitých životných situáciách, pomoc pri presadzovaní ich práv a záujmov, podpora pri riešení ich problémov. Rozšírenie poradenských služieb (napr. linka dôvery, internetové poradenstvo) napomáhajú riešiť zložité životné situácie v rodinách.

Osoby ohrozené sociálnym vylúčením a sociálne vylúčení

Osoby ohrozené sociálnym vylúčením sú tie, ktoré sú riziku sociálnej izolácie alebo chudoby kvôli rôznym faktorom, ako sú nízke príjmy, zlý zdravotný stav alebo nedostatok pracovných príležitostí. Táto skupina obyvateľov trpí kombináciou príjmovej chudoby, závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie a veľmi nízkej intenzity práce. Sociálne vylúčení sú ľudia, ktorí už sú v aktívnej sociálnej izolácii a chudobe.

Chudoba a nízky príjem sa považujú za najsilnejší prvok v procese sociálneho vylúčenia. Chudoba sa stáva sa čoraz vypuklejšim problémom súčasnosti. Spoločenské a hospodárske zmeny spôsobené pandemiou ochorenia COVID-19 a následne hospodárskou a energetickou krízou spojenou s vysokou infláciou spôsobujú, že čoraz väčšie skupiny jednotlivcov a domácností sa prepádajú do stavu chudoby alebo sa výraznou mierou zvyšuje riziko ich ohrozenia. Ďalším významným faktorom, ktorý ovplyvňuje ekonomickú situáciu domácnosti, je jej demografické zloženie, čiže pomer ekonomicky aktívnych a ekonomicky neaktívnych členov. Oblasť chudoby a nízkeho príjmu je oblasťou, ktorej sa dotýka každá prax sociálnej práce zameraná na elimináciu sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho vplyvov na život ohrozených skupín. Snaha o maximalizáciu príjmu je v centre záujmu sociálneho pracovníka pracujúceho nielen s nízkopríjmovými rodinami či jednotlivcami, ale tiež napríklad s ľuďmi s postihnutím, s nezamestnanými a pod.

Nezamestnanosť bola dlho považovaná za jednu z hlavných príčin chudoby. Marginalizácia a vylúčenie z trhu práce má však oveľa širší rozmer, ako je samotná nezamestnanosť. Ľudia s nízkou úrovňou zručností čelia pri vstupe alebo opätovnom vstupe na trh práce najväčším prekážkam. Vo vzťahu k marginalizácii na trhu práce a dlhodobej nezamestnanosti zohrávajú významnú úlohu sociálne charakteristiky (etnický pôvod, pohlavie, vek, zdravotný stav a pod.), ale tiež kvalita ľudského kapitálu (vedomosti, skúsenosti, kvalifikácia, spoľahlivosť a pod.). Osoby, ktorých ľudský kapitál a sociálne charakteristiky sú

hodnotené negatívne (či už reálne alebo vplyvom stereotypov a predsudkov), majú iba malú šancu získať pracovné miesto.

Tretím komponentom sociálneho vylúčenia sú slabé a nedostatočné sociálne siete, ktoré využívajú jednotlivci, rodiny alebo skupiny. Každý človek je súčasťou sociálneho prostredia, ktoré ho obklopuje a s ktorým každodenne vstupuje do interakcie. Prostredie, v ktorom žije, do veľkej miery ovplyvňuje jeho život a fungovanie. Slabé a nedostatočné sociálne siete pripravujú človeka o sociálnu podporu a neformálnu pomoc potrebnú na dosiahnutie životnej úrovne väčšinovej spoločnosti. Je nevyhnutné, aby si sociálni pracovníci, ktorí sa vo svojej praxi zameriavajú na redukciu sociálneho vylúčenia a zmiernovanie jeho dôsledkov na životy svojich klientov, uvedomovali tento význam a možnosti, ktoré sociálne siete, najmä tie osobné, ponúkajú. Je tiež dôležité zaujímať sa o to, ako tieto siete vnímajú konkrétni klienti. Či ich považujú za kladné, vychovávajúce, prijímajúce, alebo naopak, za nepriateľské a neprístupné.

3.2. STRATEGICKÝ CIEĽ

Komunitný plán sociálnych služieb je strednodobým strategickým dokumentom, ktorý analyzuje súčasný stav a navrhuje odporúčania a priority, ktorých realizácia prispeje k lepšiemu a efektívnejšiemu zabezpečovaniu sociálnych služieb. Obec Cinobaňa si v kontexte tohto zámeru definovala strategický cieľ v oblasti sociálnych služieb nasledovne:

„Cieľom obce Cinobaňa v sociálnej oblasti je vytvoriť na území obce podmienky pre poskytovanie kvalitných a dostupných sociálnych služieb v súlade s potrebami znevýhodnených osôb, podporovať integrovanie seniorov, nezamestnaných a sociálne odkázaných občanov do spoločnosti, vytvárať vhodné podmienky pre voľnočasové aktivity detí a mládeže, a tak dosiahnuť zvýšenie celkovej životnej úrovne všetkých obyvateľov obce.“

Dopracovať sa k uvedenému cieľu je možné len spoluprácou viacerých subjektov a partnerov. Pri realizácii strategického cieľa je dôležité koordinovať opatrenia a aktivity, na ktorých sa budú podieľať zástupcovia obce, poskytovatelia sociálnych služieb, ale aj samotní prijímatelia týchto služieb so zámerom zabezpečenia vyváženého sociálneho rozvoja obce. Dôležité je aj mobilizovať a pri realizácii využívať všetky dostupné finančné zdroje (národné, regionálne, súkromné, štrukturálne fondy EÚ, atď.).

3.3. STRATEGICKÉ PRIORITY A OPATRENIA

Nevyhnutnou súčasťou komunitného plánovania je stanovenie priorít a opatrení, ktoré sú špecificky orientované na zadané cieľové skupiny. Priority obce Cinobaňa boli vymedzené v záujme rozvoja sociálnych služieb v obci na základe analýzy aktuálnej situácii v obci s cieľom zvýšiť dostupnosť a kvalitu sociálnych a komunitných služieb. Priority komunitného rozvoja sociálnych služieb v obci Cinobaňa sú zhrnuté do jednotlivých priorít a čiastkových cieľov so zameraním na konkrétne cieľové skupiny obyvateľov v obci – skupinu seniorov a ŤZP, deti a mládež a ľudí s ohrozením sociálneho vylúčenia vrátane minority obce.

Tabuľka 9 Priority rozvoja sociálnych služieb v obci Cinobaňa

Priorita č. 1	„Zabezpečiť poskytovanie sociálnych služieb na základe potrieb jednotlivých sociálnych skupín obyvateľstva v zmysle zákona o sociálnych službách a vytvoriť ponuku komunitne poskytovaných sociálnych služieb s dôrazom na znevýhodnené skupiny obyvateľstva.“
Opatrenia	<p>1.1 Spolupráca s poskytovateľmi zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti pri zabezpečovaní starostlivosti u cieľových skupín</p> <p>1.2 Zvýšenie dostupnosti sociálnych služieb v obci</p> <p>1.3 Rozvoj terénnych sociálnych služieb s cieľom zotrvania seniorov v prirodzenom prostredí domácnosti</p> <p>1.4 Zabezpečovanie terénnej opatrovateľskej služby</p> <p>1.5 Podpora neverejných poskytovateľov pri rozširovaní sociálnych služieb</p>
Cieľová skupina	Seniori, ŤZP
Doba realizácie	2026 - 2031
Indikátory plnenia	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zabezpečenie kvalitného poskytovania sociálnej služby ➤ poskytovanie sociálnych služieb v dennom centre pre cieľovú skupinu seniori a ŤZP ➤ poskytovanie sociálneho poradenstva v dennom centre ➤ zabezpečovanie záujmovej činnosti v dennom centre ➤ zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľstvo so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí ➤ zabezpečenie poskytovania kvalitných ambulantných a terénnych služieb pre občanov v domácom prostredí ➤ zabezpečenie pomoci seniorom s bežnými potrebami v domácnosti, sprevádzanie klienta ➤ zabezpečenie prepravy osobám odkázaným na pomoc inej osoby ➤ spolupráca obce s inštitúciami podporujúcimi starostlivosť o seniorov a ŤZP ➤ priblíženie ťažko dostupných služieb pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva ➤ prevencia nárastu sociálno-patologických javov

Zodpovedný organizátor opatrenia	Obec Cinobaňa
---	---------------

Priorita č. 2	„Zlepšenie informovanosti a dostupnosti sociálnych služieb v obci a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu členov cieľovej skupiny.“
Opatrenia	<p>2.1 Zlepšenie informovanosti cieľovej skupiny o sociálnych službách prostredníctvom vhodných komunikačných nástrojov pre cieľovú skupinu</p> <p>2.2 Informovanie a vzdelávanie seniorov v oblasti prevencie kriminality</p>
Cieľová skupina	Seniori, ŤZP
Doba realizácie	2026 - 2031
Indikátory plnenia	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zvýšenie informovanosti obyvateľov o možnosti riešenia problémov v oblasti sociálnych služieb ➤ rýchlejšie a efektívnejšie riešenie krízových situácií ➤ zvýšenie bezpečnosti cieľovej skupiny ➤ zvýšenie informovanosti obyvateľov v oblasti prevencie kriminality ➤ podpora obce s prioritným zameraním na účinnú prevenciu ➤ realizácia projektov a prednášok o bezpečnosti
Zodpovedný organizátor opatrenia	Obec Cinobaňa

Priorita č. 3	„Priblížiť ponuku sociálnych služieb bližšie k občanom, aby boli obyvatelia schopní zotrvať čo najdlhšie vo svojom prirodzenom prostredí.“
Opatrenia	<p>3.1 Realizácia propagačných a informačných aktivít v sociálnej oblasti</p> <p>3.2 Podpora občianskych združení v obci a spolkovéj činnosti občanov</p> <p>3.3 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov</p>
Cieľová skupina	Seniori, ŤZP, deti a mládež, rodiny s deťmi
Doba realizácie	2026 - 2031
Indikátory plnenia	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zabezpečenie propagačných a informačných aktivít pre cieľovú skupinu ➤ organizovanie a realizovanie kultúrno-spoločenských a športových aktivít a podujatí ➤ aktívne trávenie voľného času dôchodcov, detí, mládeže, rodín s deťmi v dennom centre

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ skvalitňovanie kultúrno-spoločenského života seniorov a rodín s deťmi v dennom centre ➤ aktivity smerujúce ku skvalitneniu životnej úrovne a k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny
Zodpovedný organizátor opatrenia	Obec Cinobaňa

Priorita č. 4	„Zabezpečiť rast kvality sociálnych služieb poskytovaných na území obce.“
Opatrenia	<p>4.1 Rozšíriť ponuku sociálnych služieb na území obce (sociálne služby krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, podporné služby)</p> <p>4.2 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia)</p> <p>4.3 Vzdelávanie a informovanosť zamestnancov obce s dôrazom na aktuálnosť poskytovania sociálnych služieb na štátnej úrovni</p> <p>4.4 Podpora profesionálneho rozvoja sociálnych pracovníkov obce</p>
Cieľová skupina	ŤZP, seniori, rodiny s deťmi, MRK
Doba realizácie	2026 - 2031
Indikátory plnenia	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zabezpečenie okamžitej pomoci a podpory fyzickým osobám v náročných životných situáciách, ako je domáce násilie, alebo iné krízové situácie, ktoré si vyžadujú bezprostredné riešenie ➤ zabezpečenie sociálneho poradenstva v dennom centre ➤ aktivity smerujúce k zlepšeniu medzilidských vzťahov ➤ pomoc pri rekvalifikácii, spolupráca s ÚPSVaR, zlepšenie postavenia uchádzača o zamestnanie na trhu práce ➤ účasť zamestnancov obce na školeniach a seminároch v oblasti poskytovania sociálnych služieb ➤ zabezpečenie účasti pracovníkov na vzdelávacích programoch, workshopoch, kurzoch ➤ aktívne vzdelávanie zamestnancov obce za účelom zabezpečenia informovanosti cieľových skupín o dostupnosti sociálnych služieb v regióne ➤ spolupráca obce s inštitúciami podporujúcimi starostlivosť o seniorov a ŤZP, MRK ➤ poskytovanie poradenskej činnosti pre potreby komunity a klienta ➤ osobný rozvoj pracovníkov, zlepšenie vedomostí, schopností a zručností, osvojovanie si nových pracovných postupov
Zodpovedný organizátor opatrenia	Obec Cinobaňa

Priorita č. 5	„Aktívne a zdravé trávenie voľného času detí, mládeže a rodín s deťmi.“
Opatrenia	<p>5.1 Rozvoj športovej, voľnočasovej a záujmovej infraštruktúry</p> <p>5.2 Podpora aktivít mládeže v obci</p> <p>5.3 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny</p>
Cieľová skupina	Deti, mládež, rodiny s deťmi
Doba realizácie	2026 - 2031
Indikátory plnenia	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zabezpečenie priestorov denného centra pre aktivity cieľovej skupiny ➤ organizovanie športových, kultúrnych a spoločenských aktivít pre cieľové skupiny ➤ podieľanie sa na vytváraní nových voľnočasových aktivít ➤ rozšírenie možností trávenia voľného času pre cieľovú skupinu ➤ zmysluplné trávenie voľného času detí a mládeže ➤ organizovanie činností v dennom centre pre mladé matky, rodiny s deťmi ➤ zabezpečenie realizácie aktivít pre skrášlenie obce, účasť mládeže na obecných aktivitách ➤ prevencia pred negatívnymi sociálno-patologickými javmi
Zodpovedný organizátor opatrenia	Obec Cinobaňa

Priorita č. 6	„Zvýšenie dostupnosti a skvalitnenie sociálnych a komunitných služieb v súlade s potrebami pre cieľovú skupinu sociálne znevýhodnených občanov.“
Opatrenia	<p>6.1 Poskytovanie služieb krízovej intervencie prostredníctvom terénnej sociálnej práce v obci</p> <p>6.2 Zlepšenie kvality sociálneho života v obci prostredníctvom práce sociálnych pracovníkov v teréne</p> <p>6.3 Poskytovanie sociálnej poradenskej činnosti pre potreby komunity</p> <p>6.4 Spolupráca s neverejným poskytovateľom sociálnej služby v komunitnom centre v obci</p>
Cieľová skupina	Osoby ohrozené sociálnym vylúčením a sociálne vylúčení, MRK
Doba realizácie	2026 - 2031
Indikátory plnenia	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poskytovanie základného a odborného sociálneho poradenstva a podpory pri eliminácii problémov a pri opätovnom začleňovaní sa do spoločnosti ➤ spolupráca s inými inštitúciami štátnej a verejnej správy (súdy, exekútorské úrady, sociálna kuratela a iné)

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prevencia sociálneho vylúčenia a zabezpečenie sociálneho začleňovania ➤ zvyšovanie informovanosti o možnostiach riešenia nepriaznivej sociálnej situácie ➤ aktivizácia osôb sociálne vylúčených a ohrozených sociálnym vylúčením za účelom prebratia zodpovednosti za riešenie nepriaznivej situácie ➤ predchádzanie vzniku krízových situácií a obmedzenie negatívnych vplyvov ➤ prevencia pred negatívnymi sociálno-patologickými javmi ➤ zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb ➤ poskytovanie adresnej sociálnej výpomoci osobám, ktoré sa ocitli v náhlej núdzi ➤ pomoc obyvateľom v náhlej núdzi spôsobenej živelnou pohromou, haváriou alebo inou podobnou udalosťou ➤ asistencia komunitnému centru pri zvyšovaní sociálnych zručností, kompetencií a sociálnej mobility klientov ➤ súčinnosť pri poskytovaní poradenskej činnosti, vzdelávaní a organizácii voľno časových aktivít klientom komunitného centra
Zodpovedný organizátor opatrenia	Obec Cinobaňa

Zdroj: Vlastné spracovanie

Komunitný plán sociálnych služieb predstavuje strednodobý plánovací dokument zameraný na postupný rozvoj sociálnych služieb v obci. Vytýčený strategický cieľ a stanovené priority, ktoré odzrkadľujú potreby rôznych skupín obyvateľstva, prispievajú k zvyšovaniu kvality poskytovaných sociálnych služieb na území obce a rastu životnej úrovne obyvateľov obce.

3.4. HARMONOGRAM REALIZÁCIE

Mimoriadne dôležitým bodom v záujme efektívneho naplňovania zadaných cieľov, priorít a opatrení komunitného plánu je dôraz na vhodné nastavenie jeho implementácie. Pre zvýšenie efektívnosti implementácie sa odporúča každoročne konkretizovať postup a úlohy pre jednotlivé aktivity. Okrem časového rozvrhnutia jednotlivých aktivít je potrebné mať na zreteli aj možné zmeny realizačných podmienok v blízkej budúcnosti – či už z legislatívneho hľadiska alebo z hľadiska finančných, materiálnych, personálnych, príp. iných zdrojov. Jednotlivé opatrenia komunitného plánu sa budú plniť priebežne počas obdobia 2026-2031 podľa dostupných finančných, materiálnych a personálnych zdrojov obce.

Personálne, prevádzkové, organizačné a finančné podmienky nevyhnutné pre poskytovanie sociálnych služieb budú závisieť od vývoja spoločenskej situácie, potrieb prijímateľov sociálnych služieb, legislatívnych zmien a nastavenia spôsobu financovania sociálnych služieb v spoločnosti. Sociálne služby budú kvantitatívne a kvalitatívne zabezpečované zo súčasných a budúcich zdrojov ich poskytovateľov.

Časový horizont realizácie opatrení komunitného plánu sociálnych služieb, ako aj zodpovedné osoby, ktoré budú tieto opatrenia koordinovať stanoví Obecné zastupiteľstvo obce Cinobaňa. Aktivity a opatrenia stanovené a definované v komunitnom pláne budú vykonávané priebežne počas celého obdobia plánovanej realizácie KPSS. Aktivity budú realizované jednak podľa požiadaviek prijímateľov, jednak podľa finančných možností obce a podľa dostupných výziev na predkladanie žiadostí o nenávratné finančné prostriedky.

3.5. MONITORING PLNENIA A VYHODNOTENIE KPSS

Proces monitorovania a hodnotenia KPSS je dôležitou súčasťou realizácie projektových opatrení, ktoré boli zadané v rámci rozvojovej stratégie komunitného plánu. Pomáha zistiť, či sa dodržiava stanovený plán a odhaľuje prípadné chyby a riziká, ktoré môžu nastať pri jeho realizácii. V záujme úspešnej implementácie komunitného plánu je nevyhnutné neustále monitorovanie týchto realizačných podmienok, monitorovanie potrieb prijímateľov sociálnych služieb a taktiež priebežné monitorovanie a vyhodnocovanie samotného dokumentu.

Z tohto dôvodu bude samospráva obce pravidelne kontrolovať stav realizácie jednotlivých aktivít v rámci definovaných opatrení. V rámci kontroly a monitoringu budú realizované a posúdené napĺňanie jednotlivých opatrení a aktivít. Výstupy spracované vo forme monitorovacej správy budú predkladané na rokovanie obecného zastupiteľstva, ktoré ich posúdi, prípadne navrhne zmeny opatrení. Zmeny v komunitnom pláne budú podliehať schvaľovaniu v obecnom zastupiteľstve. Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu Komunitného plánu sociálnych služieb obce sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce - starosta a poslanci.

Komunitný plán sociálnych služieb je spracovaný na obdobie rokov 2025 – 2031. V KPSS je možné robiť úpravy, korekcie a doplnky v danom období. Úpravy a zmeny KPSS sú v kompetencii riadiacej a pracovnej skupiny, ktoré sa dohodnú na forme a spôsobe úpravy zmeny KPSS. Navrhované zmeny vstúpia do platnosti po schválení obecným zastupiteľstvom.

ZÁVER

Komunitný plán sociálnych služieb je kľúčovým nástrojom komunitného plánovania, ktorého úlohou je podporiť samosprávu niest' zodpovednosť za poskytovanie sociálnych služieb pre občanov. Sociálna služba je odborná činnosť zameraná na pomoc ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii s cieľom umožniť im zapojiť sa do bežného života v spoločnosti a ochrániť ich pred sociálnym vylúčením. Sociálne služby by sa mali pridŕžať princípov a cieľov sociálnej práce a poskytovať služby, ktoré by mali prispieť k zvýšeniu kvality života tých občanov, ktorí sú na sociálne služby odkázaní.

Dokument Komunitný plán sociálnych služieb analyzuje stav a úroveň sociálnych služieb poskytovaných obyvateľom obce, hodnotí potreby občanov odkázaných na sociálne služby a navrhuje ciele a opatrenia pre ďalší rozvoj a skvalitnenie poskytovaných služieb. Jedným zo zamýšľaných vedľajších efektov procesu komunitného plánovania je zvýšenie informovanosti verejnosti o problematike a ponuke sociálnych služieb, ako aj podpora zaradenia oblasti sociálnych služieb do dlhodobých rozpočtových priorit obce. Úspech realizácie strategických cieľov a opatrení stanovených v komunitnom pláne bude podmienený mierou spolupráce dotknutých subjektov a vhodným zabezpečením finančných, materiálnych a personálnych podmienok potrebných na rozvoj sociálnych služieb v obci.

Komunitný plán obce predstavuje pre sociálnu oblasť usmernenie a stratégiu, ktorou sa chce obec pre nasledujúce obdobie riadiť, pričom záväznosť tohto dokumentu je potrebné

chápať v kontexte všetkých subjektov pôsobiacich na území obce - podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor a pod. Dokument je základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

1. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.
2. WOLEKOVÁ, H., MEZIANOVÁ, M. 2004. *Mini príručka pre komunitné plánovanie sociálnych služieb*. SOCIA – nadácia na podporu sociálnych zmien.
3. BRENNEROVÁ, R., FUCHSOVÁ, M., KUBIŠOVÁ, M., ĽAPINOVÁ, E, MARENDIAK, J., PIPÍŠKOVÁ, I., ŠOPOVÁ, M. 2023. *Analýza a plnenie podmienok komunitného plánovania sociálnych služieb v podmienkach miest a obcí*. Združenie miest a obcí Slovenska.
4. PRACHÁROVÁ, V., SLOBODA, M., KOLLÁRIK, M., ŠTUKOVSKÝ, P. 2020. *Manuál komunitného plánovania sociálnych služieb*. Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť. ISBN 978-80-973347-4-1.
5. BÁNOVČINOVÁ, A. 2023. *Chudoba a sociálne vylúčenie*. Trnavská univerzita v Trnave. ISBN 978-80-568-0551-0.
6. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030.
7. Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Banskobystrickom samosprávnom kraji na roky 2019 – 2025.
8. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Cinobaňa na roky 2022 –2027
9. Atlas rómskych komunít 2019
10. Obecný úrad Cinobaňa
11. Dotazníkový prieskum

12. <https://www.cinobana.sk/>
13. <https://datacube.statistics.sk/>
14. https://www.upsvr.gov.sk/statistiky.html?page_id=1247
15. <https://www.scitanie.sk/>
16. Vlastné pozorovanie alebo prieskum

Názov:	KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB obce Cinobaňa na roky 2025 - 2031
Územné vymedzenie:	Cinobaňa
Dátum schválenia:	20.11.2025 Uznesením č. 476/OZ/2025
Dátum platnosti:	20.11.2031

Spracovateľ:

MAS HORNOHRAD
Železničná 2
987 01 Poltár
T.č. 0910 596 467
E-mail: info@mashornohrad.sk

